

Katedra: Geografie

Studijní program: Specializace v pedagogice

Studijní obor: Geografie a historie se zaměřením na zdělávání

URBÁNNÍ STUDIE MĚSTA SEMILY

THE URBAN STUDY OF SEMILY - TOWN

Bakalářská práce: 12-FP-KGE-045

Autor:

Lenka MACHOVÁ

Podpis:

.....

Vedoucí práce: Doc. RNDr. Alois HYNEK, CSc.

Konzultant:

Počet

stran	Grafů	obrázků	tabulek	pramenů	příloh
96	8	15	17	41	0

V Liberci dne: 27. 6. 2012

**TECHNICKÁ UNIVERZITA V
LIBERCI**
FAKULTA PŘÍRODOVĚDNĚ-HUMANITNÍ A PEDAGOGICKÁ

Katedra geografie

ZADÁNÍ BAKALÁŘSKÉ PRÁCE
(pro bakalářský studijní program)

pro (kandidát): Lenka Machová

adresa: Libštát 302, 512 03

studijní obor Geografie + Německý jazyk se zaměřením na vzdělávání
(kombinace):

Název BP: **URBÁNNÍ STUDIE MĚSTA SEMILY**

Název BP v angličtině: **The urban study of Semily - town**

Vedoucí práce: doc. RNDr. Alois Hynek, CSc

Konzultant:

Termín odevzdání:

Poznámka: Podmínky pro zadání práce jsou k nahlédnutí na katedrách. Katedry rovněž formulují podrobnosti zadání. Zásady pro zpracování BP jsou k dispozici ve dvou verzích (stručné, resp. metodické pokyny) na katedrách a na Děkanátě Fakulty přírodovědně-humanitní a pedagogické TU v Liberci.

V Liberci dne

děkan

vedoucí katedry

Převzal (kandidát): _____

Datum: _____

Podpis: _____

Název BP: URBÁNNÍ STUDIE MĚSTA SEMILY

Vedoucí práce: doc. RNDr. Alois Hynek, CSc

Cíl: Přehledová tematická studie pro vědu a výzkum

Požadavky: 1. Dosažený stupeň poznání a metody studia
2. Vývoj města, územní plán
3. Sociální a technická infrastruktura
4. Bydlení
5. Vnímání a představy města jeho obyvateli

Metody: terénní mapování, analýzy dokumentů, mentální mapy, dotazníky, rozhovory, interpretace

Literatura: JAKL, M. (2004): Historie a současnost podnikání na Jilemnicku, Semilsku a Turnovsku. 1. vyd. Žehušice, Městské knihy, 263 s.
KNOX P., PINCH S., (2009): Urban Social Geography – An Introduction. 6th ed. Prentice Hall, Harlow, 392 s. ISBN-10: 0273717634
KUBÁT, M., FEYFAR, Z., (1984): Semilsko. 1. vyd. Kruh, Hradec Králové, 262 s.
MIZERA, F. (1997): Paměti města Semil a okolí. 2. vyd. Město, Semily, 273 s.
PACIONE M. (2009): Urban Geography: A Global Perspective . Routledge, London, 736 pp. ISBN-10: 0415462029
Sčítání lidu, domů a bytů k 1.3.2001 : základní informace o obcích správního obvodu obce s rozšířenou působností.(2003) Český statistický úřad, Krajská reprezentace Liberec, Liberec, 94 s.
VOTOČEK, V. (1992): Semily ve stručném přehledu. 1. vyd. Státní okresní archiv, Semily, 18 s.

Čestné prohlášení

Název práce: URBÁNNÍ STUDIE MĚSTA SEMILY

Jméno a příjmení autora: Lenka Machová

Osobní číslo: P00901319

Byl/a jsem seznámen/a s tím, že na mou bakalářskou práci se plně vztahuje zákon č. 121/2000 Sb. o právu autorském, právech souvisejících s právem autorským a o změně některých zákonů (autorský zákon), ve znění pozdějších předpisů, zejména § 60 – školní dílo.

Prohlašuji, že má bakalářská práce je ve smyslu autorského zákona výhradně mým autorským dílem.

Beru na vědomí, že Technická univerzita v Liberci (TUL) nezasahuje do mých autorských práv užitím mé bakalářské práce pro vnitřní potřebu TUL.

Užiji-li bakalářskou práci nebo poskytnu-li licenci k jejímu využití, jsem si vědom povinnosti informovat o této skutečnosti TUL; v tomto případě má TUL právo ode mne požadovat úhradu nákladů, které vynaložila na vytvoření díla, až do jejich skutečné výše.

Bakalářskou práci jsem vypracoval/a samostatně s použitím uvedené literatury a na základě konzultací s vedoucím bakalářské práce a konzultantem.

Prohlašuji, že jsem do informačního systému STAG vložil/a elektronickou verzi mé bakalářské práce, která je identická s tištěnou verzí předkládanou k obhajobě a uvedl/a jsem všechny systémem požadované informace pravdivě.

V Liberci dne: 27. 06. 2012

Lenka MACHOVÁ

Poděkování

Poděkování patří panu Doc. RNDr. Aloisi Hynkovi, CSc. za odborné vedení, poskytnutí cenných rad a připomínek. Dále bych chtěla poděkovat všem, kteří mi poskytli cenné informace a ochotně mi pomáhali při jejich získávání.

Anotace

Bakalářská práce představuje geograficky pojatou urbánní studii města Semily. Řešené město je analyzováno z fyzicko-geografického a humánně-geografického hlediska. Úvodní část práce vymezuje a charakterizuje profil města. Dále pojednává o historickém, demografickém a hospodářském vývoji města. Podrobněji zasahuje do témat technické a sociální infrastruktury, rozvoje bydlení a územního plánu.

Klíčová slova: město, Semily, textilní průmysl, bydlení, infrastruktura

Summary

This bachelor thesis represents the urban profile of the town called Semily from the geographical perspective. This area is analyzed from the physical-geographical and human-geographical point of view. The first part specifies and characterizes the profile of the town. In addition, this part also deals with the historic, demographic and economic development of the town. This bachelor thesis also focuses on themes like technical and social infrastructure, the housing development and the land use plan.

Keywords: town, Semily, textile industry, conservation area, infrastructure

Annotation

Das Bachelorarbeit stellt eine geographisch konzipierte Stadtstudie von Stadt Semily vor. Die gelöste Stadt wird von dem physischen – und humangeographischen Aspekt analysiert. Die Einführung der Arbeit begrenzt und charakterisiert das Portrait der Stadt. Weiter behandelt die Bachelorarbeit die historische, demographische und wirtschaftliche Entwicklung der Stadt. Im Detail greift sie die Themen der technischen und sozialen Infrastruktur, die Wohnentwicklung und den Flächennutzungsplan.

Schlüsselwörter: Stadt, Semily, Textilindustrie, Wohnen, Infrastruktur

Obsah

1	ÚVOD	12
2	Dosažený stupeň poznání a metody studia.....	13
3	Vymezení zájmového území	15
3.1	Umístění	15
3.2	Postavení.....	16
3.3	Propojení.....	17
4	Přírodní poměry.....	19
4.1	Geologie	19
4.2	Geomorfologie	21
4.3	Podnebí	23
4.4	Vodstvo	23
4.5	Půdy.....	25
4.6	Biota	25
4.7	Ochrana přírody a krajiny.....	26
5	Vývoj města	29
5.1	Historický vývoj města	29
5.1.1	Počátky osídlování zájmového území	29
5.1.2	Historie administrativního členění 11. – 15. století.....	29
5.1.3	Semilské vrchnosti - 16. a 17. století	30
5.1.4	Semily v 18. století.....	31
5.1.5	19. a 20. století - rozmach dopravní infrastruktury v Semilech.....	33
5.1.6	2. polovina 20. století až současnost - rozvoj průmyslu v Semilech.....	34
5.1.7	20. století – výstavba obytných zón a ploch občanské vybavenosti	35
5.2	Znak a prapor města Semily	36
5.2.1	Znak města Semily	36

5.3	Prapor města Semily	37
6	Sociální infrastruktura	38
6.1	Demografický vývoj	38
6.2	Semily	38
6.3	Školství	42
6.4	Zdravotnictví	43
6.5	Sociální služby	44
6.6	Obchod a služby	45
7	Technická infrastruktura.....	46
7.1	Vodovod, kanalizace	46
7.2	Elektrická energie.....	47
7.3	Plyn.....	47
7.4	Dopravní infrastruktura.....	48
7.4.1	Silniční a statická doprava	48
7.4.2	Veřejná doprava	49
7.4.3	Pěší a cyklistická doprava	49
8	Hospodářský vývoj.....	50
8.1	Hlavní průmyslové podniky ve městě	51
8.1	Zemědělství	57
8.2	Rozvojový potenciál území pro podnikání	57
9	Bydlení	59
9.1	Domovní a bytový fond	59
9.2	Obytné zóny	61
9.3	Územní plán Semily	63
9.3.1	Objednatel, pořizovatel, projektanti	63
9.3.2	Vymezení zastavěného území	64

9.3.3	Koncepce rozvoje území obce a jeho hodnot.....	64
9.3.4	Urbanistická koncepce.....	64
9.3.5	Koncepce uspořádání krajiny.....	66
9.4	Strategický plán, Program rozvoje města Semily, pro období 2012 – 2020	67
9.4.1	Shrnutí současného stavu, návrhy a cíle	68
10	Představy a vnímání města jeho obyvateli	71
10.1	Rozhovor s panem K.....	71
10.2	Dotazníkové šetření	74
10.3	Vyhodnocení a interpretace dotazníkového šetření.....	75
10.4	Mentální mapy a jejich vyhodnocení	85
10.4.1	Mentální mapa	85
10.4.2	Vyhodnocení mentálních map.....	85
11	Závěr	90
	Seznam literatury	92
	Seznam obrázků	95
	Seznam grafů.....	95
	Seznam tabulek.....	95

Seznam použitých zkratek a symbolů

'	minuta
°	stupeň
°C	stupeň Celsia
%	procento
AOPK	Agentura ochrany přírody a krajiny
a. s.	akciová společnost
ArcGIS	program firmy ESRI pro tvorbu map a jiných gisových výstupů
cca	přibližně
ČEZ	Český energetický závod
ČSÚ	Český statistický úřad
cm	centimetr
č p.	číslo popisné
ha	hektar
CHKO	chráněná krajinná oblast
CHOPAV	chráněná oblast s přirodnou akumulací vod
km	kilometr
km ²	kilometr čtvereční
kol.	kolektiv
k. ú.	katastrální území
l.s ⁻¹ km ⁻²	litr za sekundu na kilometr čtvereční
m	metr
MěÚ	městský úřad
mm	milimetr
m n. m.	metr nad mořem

MŠ	mateřská škola
např.	například
obyv.	obyvatel
ORP	obec s rozšířenou působností
Q	průtok
SčVK	Severočeské vody a kanalizace
SLDB	sčítání lidu, domů a bytů
s.r.o.	společnost s ručením omezeným
SŠ	střední škola
sv.	svatý
tzv.	takzvaný
UNESCO	United Nations Educational, Scietific and Cultural Organization
ÚP	územní plán
ÚSES	územní systém ekologické stability
VČE	Východočeské elektrárny
v r.	v roce
ZŠ	základní škola

1 ÚVOD

Tato bakalářská práce si klade za cíl vytvořit ucelenou tematickou studii, která by mohla posloužit k využití v oblasti vědy a výzkumu. Tématem práce je urbánní studie Semil, tedy studie zkoumající město v rámci fyzické, humánní, lokální a urbánní geografie.

Práce sestává ze základní charakteristiky zájmového území, z profilu historického, demografického a hospodářského vývoje, z územního plánování s důrazem kladeným na bydlení. Na závěr je doplněna o nastínění subjektivních představ a vnímání města jeho obyvateli.

Druhá kapitola, jež je zároveň první kapitolou vlastního textu, vymezuje studované území obce a to z aspektu jejího umístění, propojení a postavení v rámci kraje a bývalého okresu.

Třetí kapitola charakterizuje zájmové území z pohledu přírodních podmínek, jež ovlivňují jeho současný i budoucí územní rozvoj. Čtvrtá kapitola je věnována historii Semil, v rámci oddílu není opomenuto pojednání o symbolech města, znaku a praporu.

Následující dvě kapitoly se zabývají sociální, technickou, dopravní infrastrukturou. Zasahují do oblastí demografie, sociálních služeb, zdravotnictví a školství, jejichž působnost v rámci ORP zvyšuje a zpřijemňuje úroveň kvality života obyvatelům. Práce byla doplněna o oddíl hospodářství.

Závěrečná část studie vymezuje prostor oblasti bydlení a rozvojové dokumentaci města. Nastiňuje úlohu územního plánu a okrajově zasahuje i do nově vydaného strategického plánu, který spolu s územním plánem patří mezi nejvýznamnější právní rozvojové listiny města. Dokumenty charakterizují jeho současný stav a zároveň se zabývají jeho budoucím vývojem. Nedílnou součástí práce je i interpretace rozhovoru s místním starousedlíkem, dotazníkové šetření a mentální mapy, v nichž se zrcadlí představy a vnímání města jeho obyvateli.

2 Dosažený stupeň poznání a metody studia

Pro vypracování bakalářské práce bylo nezbytné získání dostatku kvalitních podkladových dat, důsledné prostudování, analyzování a následná interpretace. Data byla čerpána z literatury věnované zájmovému území. Údaje nabyté z odborných, tematických literárních pramenů a mapových kompozic byly prostřednictvím deduktivní metody vztaženy k oblasti zkoumaného jevu.

O Semilech a jejich blízkém okolí bylo vydáno několik knižních publikací, avšak řada z nich je považována z důvodu zastaralých údajů za neaktuální. Převážná část spisů nastiňuje čtenářům pohled do dávné minulosti, poukazuje na pamětihodnosti a přírodní zajímavosti, jež jsou zpravidla doplněny o fotografickou dokumentaci.

Předním autorem knih s historickou tematikou Semil byl Václav Mizera, za jehož informačně nejceněnější spis jsou považovány „Paměti města Semil od jeho okolí“, v nichž je nastíněna historie města od jeho prvopočátků až po období vydání publikace (1930). Autory současných knih s regionální tematikou jsou Mgr. Pavel Jakubec a PhDr. Ivo Navrátil, zaměstnanci Státního okresního archivu Semily. Oba archiváři jsou zároveň autory knih Historie a současnost podnikání na Semilsku, Jilemnicku a Turnovsku“ (2004) a „Semilsko“ (2010). V publikacích upozorňují na zaniklou tvář města a jeho blízkých obcí, v nichž apelují na jejich historický význam. Za zajímavou, moderní avšak sekundární literaturu lze považovat nedávno vydanou knihu „Semily“ (2010), která prezentuje čtenáři území města a jeho okolí od přírodních podmínek přes jeho historii až po současnost. Všechny výše zmíněné publikace byly využity v rámci zpracování bakalářské práce.

Nedílnou součástí pro rychlé a komfortní opatření informací se staly internetové portály, jež veřejně zprostředkovávají jak textové, tak grafické formulace. Z důvodů předejití nechtěného získání nevěrohodných informací z neověřených webových serverů bylo upřednostňováno přejímání dat prostřednictvím doporučených renomovaných zdrojů. Řadí se mezi ně stránky Českého statistického ústavu (<http://www.czsu.cz>), Ústavu územního rozvoje (www.uur.cz), Národního geoportálu INSPIRE (www.geoportal.gov.cz) oficiálních stránek města Semily (www.semily.cz).

Důležitou úlohu při tvorbě práce plnily rozvojové dokumenty města, „Územní plán Semily 2010“ a před časem vydaný „Strategický plán - Program rozvoje města Semily

pro období 2012 – 2020“. Dokumenty se zabývají zájmovým územím, analyzují jeho aktuální stav a nabízejí strategické plány pro různé oblasti rozvoje.

Vzhledem k tomu, že není autor práce obyvatelem Semil, bylo nutné provést terénní průzkumy, díky kterým se autor blíže seznámil se studovaným územím. V rámci průzkumů provedl fotodokumentaci, vedl rozhovory a porovnal svoje získané poznatky se skutečností.

3 Vymezení zájmového území

3.1 Umístění

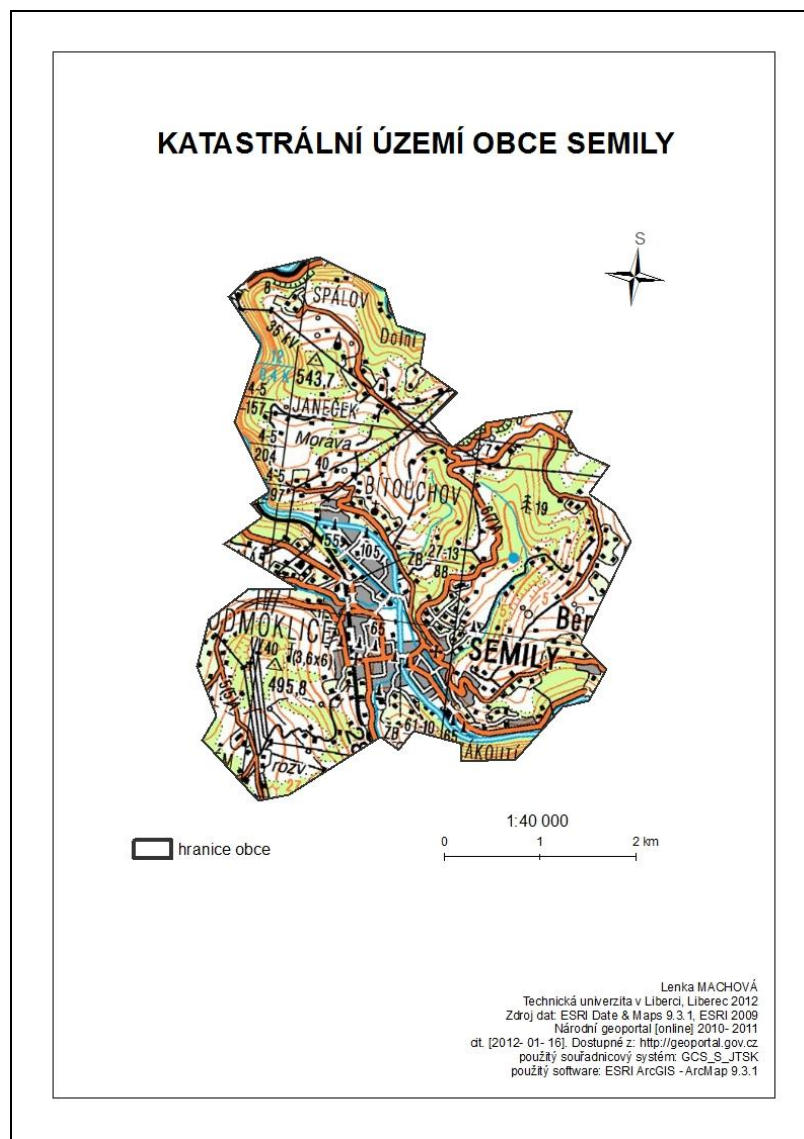
Podle www.semily.cz jsou Semily obcí rozkládající se v jihovýchodním cípu Libereckého kraje, v severovýchodní části České republiky. Obec se svými necelými 9000 obyvateli rozprostírá ve svažitém údolí řeky Jizery při soutoku s Oleškou. Semily jsou usazeny v přírodně atraktivním prostředí na pomezí podhůří západních Krkonoš, Jizerských hor a Českého ráje, na zeměpisných souřadnicích 50° 36' 15" severní šířky a 15° 20' 27" východní délky. Obec leží ve výšce 340 metrů nad mořem a nese ráz kotliny lemované vrchy. Nejblíže městu je položený vrch Varta (423m n. m.), západním směrem drahými kameny proslulá hora Kozákov (744m n. m.) a severovýchodním směrem se táhne vrch Strážník (610 m n. m.). Výrazným krajinným prvkem je řeka Jizera, která již tisíce let utváří svojí výmolnou činností zdejší zvláštnou pahorkatinou krajinu typickou pro oblast Horního Pojizeří.

Obec Semily se skládá ze čtyř místních částí (Semily, Spálov, Bítouchov Podmoklice) a třech katastrálních jednotek (Semily, Spálov, Bítouchov), jež zaujímají plochu 16,31 km². Na severu hraničí Semily s Bozkovem, na severovýchodě s Příkrým, na jihovýchodě s Benešovem u Semil, na jihu s Bořkovem, Slanou a na východě s Chuchelnou.



Obrázek 1: Poloha Semil v rámci Libereckého kraje

Zdroj: Podkladová mapa – Český statistický úřad



Obrázek 2: Katastrální území obce Semily

3.2 Postavení

Od roku 1850 nesly Semily statut okresního města, roku 2002 se staly obcí s pověřenou působností III. stupně, pod jejíž správní obvod spadá 22 obcí (Bělá, Benešov u Semil, Bozkov, Bradlecká Lhota, Bystrá nad Jizerou, Hájek nad Jizerou, Chuchelna, Jesenný, Košťálov, Libštát, Lomnice nad Popelkou, Nová Ves nad Popelkou, Příkrý, Roprachtice, Roztoky u Semil, Semily, Slaná, Stružinec, Syřenov, Veselá, Vysoké nad Jizerou a Záhoří). Podle počtu obyvatel (8738 – stav k 31. 12. 2011) jsou Semily nejmenším okresním městem. Vzhledem k úpadku textilního, dřevozpracujícího a částečně

strojírenského průmyslu dochází k postupné ztrátě významu města z hlediska dojížděky za prací. V rámci administrativy, služeb, obchodu, školství a zdravotnictví naopak nabývá na důležitosti.



Obrázek 3: Vymezení ORP Semily

Zdroj: Ústav územního rozvoje

3.3 Propojení

Semily jsou důležitým správním, kulturním i turistickým centrem. Spádovost okolních obcí směřuje právě do tohoto uzlového bodu, v němž je soustředěna sféra administrativní činnosti, služeb, školství a zdravotnictví.

Obec Semily je s ostatními obcemi a městy v kraji propojena nepříliš hustou sítí silnic. Území leží mimo osu hlavních sídelních aglomerací, což se negativně odráží v nevyhovující dopravní dostupnosti. Městem neprochází žádná dálnice, rychlostní silnice ani silnice I. třídy. S ostatními sídly jsou Semily propojeny sítí silničních komunikací II. a III. třídy.

Výhodou Semil je jejich poloha v rámci hlavní železniční tepny celostátní trati 030 vedoucí po ose Pardubice - Hradec Králové - Jaroměř – Liberec. Na trati je zavedena

pravidelná rychlíková přeprava, díky níž je zkrácena doba dostupnosti do výše jmenovaných krajských měst.

Jelikož jsou Semily díky svým přírodním zajímavostem vyhledávaným turistickým cílem, vede po jejich ploše území i síť turistických stezek. Jedná se o pěší i cyklistické trasy, jimž dominuje cyklostezka Jizera, která kopíruje řeku Jizeru z Harrachova až po její soutok s Labem, tedy až do Středočeského kraje do obce Lázně Toušeň.

4 Přírodní poměry

4.1 Geologie

Semily se nachází v geologicky cenném území v GEOPARKU Český ráj, jenž spadá od roku 2005 do evropské sítě geoparků UNESCO.

Podle Chába et. al.(2008, s. 73) je Semilská kotlina součástí českého masivu, jehož severovýchodní část je pojmenována jako Lugikum (západosudetské pásmo). Lugikum vystupuje zpod mladšího českého masivu a je definováno jako „...*soustava různě velkých korových úseků – bloků (jednotek)*...“.

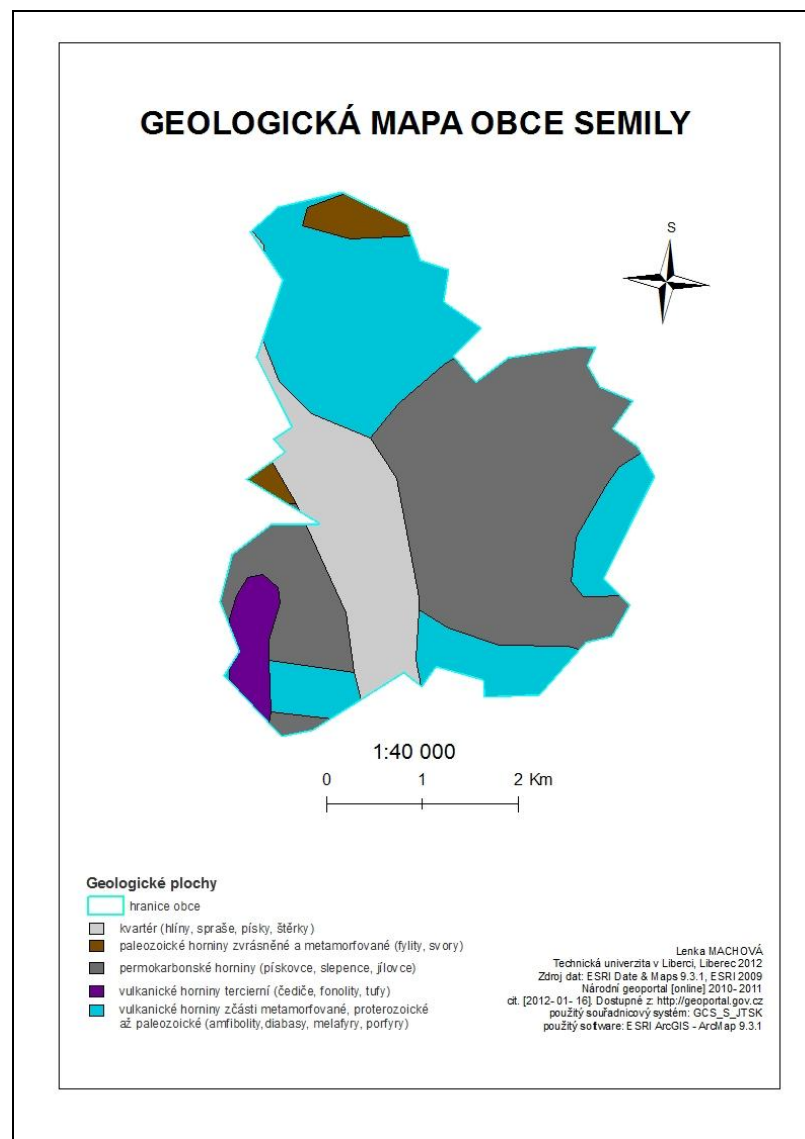
Podle Kühna (2008, s. 73) se město nachází na jihu lužického pásma v regionu vnitrosudetské a podkrkonošské pánve. Území prošlo dlouhým složitým horninovým vývojem. Podloží Semil je především utvářeno horninami vzniklými v období svrchního karbonu, permu a triasu a náleží jihokrkonoské (subsudetské) jednotce, která nese ráz příkrovu.

Podle Kühna (2006, s. 6 – 11), zdroj z druhé ruky, došlo v éře mladšího paleozoika (prvohor), v období ordoviku z důvodu pohybu kontinentálních ker ke kaledonskému vrásnění, s nímž jsou spjaty i horotvorné procesy vyúsťující ve vznik horských pásem. Z éry paleozoika pochází i horniny železnobrodského vulkanického komplexu, jenž je soustředěn v Krkonošském podhůří, do jehož území zasahují i Semily. Železnobrodský vulkanický komplex je převážně tvořen vyvřelými horninami čedičového (bazického) složení, tzv. diabasy, které často nesou podíl tufové hornin. Tyto horniny se v důsledku vysokých teplot, tlaků a chemických reakcí přeměnily v modré a následně zelené břidlice, které se staly v dřívějších dobách často využívaným pokrývačským a obkladovým materiálem, jenž našel své uplatnění i v místní hornopojizerské lidové architektuře. Éra karbonu a permu byla charakteristická přechodnými změnami vlhkého podnebí v suché, kdy nejprve došlo k zaplavení pevniny mořem a dále k jeho následnému ústupu. S těmito procesy bylo spjato vyplňování pánví sedimentacemi, při nichž docházelo k usazování hornin v nepravidelných sledech. Stejnými procesy vznikla i sudetská oblast, v níž pokračovala sedimentace s vulkanickými procesy i v období permu (autunu), jejichž pozůstatky jsou vrstvy tufů a vulkanosedimentárních hornin (červenohnědé a šedohnědé prachovce, jílovce, pískovce). Ze Semilsko jsou známy melafyrové mandlovce, v jejichž

dutinách se nacházejí hojné výplně druhotných minerálů, jimiž jsou například zelené chlority, jaspisy, chalcedony.

Dle litografického dělení Chába et. al. (2008, s. 157) spadají Semily do semilského souostroví ve stephanu C, jež se rozkládá v podkrkonošské oblasti plzeňsko- trutnovské pánve a navazuje na vrchlabské souostroví. Ve spodní vrstvě semilského souostroví převládají slepence a jílovce (droby, arkózy), které se nepravidelně střídají s rudými kalovci. Souostroví zahrnuje v tenkých polohách světlé tufy a smíšené vulkanosedimentární horniny.

Podle Kühna (2006, s. 11 - 19), zdroj z druhé ruky, byly první dvě části období mesozoika (druhohor) význačné suchým obdobím, převážná část českého masivu byla souší. Až v následujícím období křídý, které bylo provázeno pohyby zemské kůry, byla klesající část masivu od severu zaplavována mělkým mořem, které s sebou přinášelo zvětraliny lužického plutonu. Na území Semil docházelo k usazování jemnozrnnějších částí, v nichž přebývala vápnitá složka. Éra terciéru (třetihor) se projevila činností mladého vulkanismu a drobnou pánevní sedimentací. Křídové moře začalo ustupovat a reliéf křídových sedimentů byl postupně zarovnáván v parovinu. V důsledku vulkanismu došlo k výstupu různých typů čedičových hornin. V oblasti Semil podél lužického zlomu došlo k výlevu starších melafyrů, z nichž je tvořen například i dříve vulkanický Kozákov. Čedičové horniny jsou zajímavé svými příměsemi olivnických hornin (olivínů, chryzolitů, ortopyroxenu atd.). Jejich významnými nalezišti jsou Podmoklice, nedaleké Smrčí a Proseč. V kvartéru (čtvrtohorách) se střídala chladná (glaciální) období s teplejšími (interglaciály). Vytvářela se říční síť, díky níž docházelo k transportu původních ledových materiálů a k ukládání fluviálních sedimentů (hlíny, písky, jíly a štěrky). Mrazovým zvětráváním byly povrchové části hornin rozrušovány a docházelo ke vzniku dnešních půd.



Obrázek 4: Geologická mapa obce Semily

4.2 Geomorfologie

Reliéf studovaného města je podle Demka a kol. (2006, s. 34, 35, 50, 51) tvořen povrchovými tvary, jimiž jsou z převážné části vrchoviny, které jsou západně lemovány hřbety. Z hlediska regionálně geomorfologického členění spadá katastrální území obce Semily do provincie České vysočiny do Krkonošsko - jesenické soustavy, Krkonošské podsestavy, do celků Krkonošského podhůří a Ještědsko – kozákovského hřbetu. Dle podrobnějšího geomorfologického zařazení se katastrální hranice obce rozprostírají na podcelcích Kozákovského hřbetu, Železnobrodské vrchoviny a Podkrkonošské pahorkatiny, na okrscích Komárovského hřbetu, Bozkovské a Lomnické vrchoviny.

Na území dosahují nejvyšší nadmořské výšky vrchy Medenec 543,7 m; Cimbál 505,9 m; Lomy 495 m; Varta 423 m

Podle Demka a kol. (2006, s. 278) zasahuje Komárovský hřbet jihovýchod zájmového území. Má ráz ploché hornatiny až členité vrchoviny a je převážně tvořen permokarbonskými horninami- melafyry, dále jílovci, prachovci a slepenci.

Právě melafyry byly a jsou dodnes těžební surovinou v nedalekém lomu Smrčí, který se rozprostírá v severních svazích vrchu Kozákov, či v opuštěném lomu v Podmoklicích, který je známý svým výskytem olivínu s drahokamovou kvalitou.

Bozkovská vrchovina je podle Demka a kol. (2006, s. 120) kerného typu zasahuje do severní a severovýchodní části zkoumaného města, do obce Spálov. Vrchovina byla vytvořena prvohorními krystalickými břidlicemi, pokrývačskými fylity a přeměněnými tufy vulkanického komplexu, jejichž významnými přírodními pozůstatky jsou hluboká, skalnatá údolí řeky Jizery a Kamenice, jejichž okraje mají ráz skalních hřebenů s výskytem kryogenních tvarů. Obec Bozkov je proslulá výskytem vzácných podzemních krasových forem, jež jsou evidovány jako známé Bozkovské dolomitové jeskyně.

Dle Demka a kol. (2006, s. 326 - 327) má Lomnická vrchovina ráz ploché kerné vrchoviny tvořené převážně permskými, v menší míře karbonskými prachovci, jílovci, pískovci, slepenci, tufity a melafyry (bazaltandezity), vznikla působením exogenních pochodů. Tyto pochody, též nazývané denudace, vedly k postupnému zarovnávaní zemského povrchu a zmenšování nadmořských výšek v terénu. Vrchovina modelována destruovanými kuestami, nesouměrnými hřbety přechází místy v plochý reliéf s mírně ukloněnými svahy a plošně zarovnanými povrchy, prostupuje jižní a jihovýchodní části zájmového území, zejména místní části Semily a Bítouchov. Území rozčleňuje hluboké údolí v povodí Jizery, kde se řeka zařezává do melafyrů. Na jílovitých horninách dochází k půdním erozím a sesuvům. Rizikovým místem s častějším výskytem sesuvů na území Semil je i oblast Riegrovy naučné stezky.

Tabulka 1: Geomorfologické jednotky katastrálního území města Semily

Provincie	Soustava	Podsoustava	Celek	Podcelek	Okrsek
Česká vysočina	Krkonosko - jesenická	Krkonoská	Ještědsko - kozákovský hřbet	Kozákovský hřbet	Komárovský hřbet
			Krkonoské podhůří	Železnobrodská vrchovina	Bozkovská vrchovina
				Podkrkonoská pahorkatina	Lomnická vrchovina

(Zdroj: Demek a kol. 2006, s. 34, 35, 50, 51)

4.3 Podnebí

Podle Quitta (1971) spadá převážná část katastrálního území obce Semily do mírně teplé oblasti značené jako klimatický region MT 2. Oblast s mírně teplým klimatem nese parametry krátkého mírného až mírně chladného a mírně vlhkého léta, kde je průměrná teplota v červenci je 16 - 17 °C. Období jara a podzimu jsou charakterizována jako krátká, s průměrnou teplotou v dubnu a říjnu 6 - 7 °C. Období zimy je suché, normálně dlouhé s mírnými teplotami a s normální sněhovou pokrývkou. Průměrná teplota v lednu se pohybuje v rozmezí -3 až -4 °C. V zimním období činí srážkový úhrn 250 – 300 mm. Za vegetační období se udává úhrn srážek 450- 500 mm.

4.4 Vodstvo

Katastrální území obce Semily je protkáno zejména povrchovými vodami, jejichž množství je závislé na množství spadlých srážek. Územím prostupuje pravoúhlá říční síť, která se začala utvářet v období třetihor vlivem zdvihu a poklesu ker zemské kůry a následným zařezáváním vodních toků do podloží, díky čemuž došlo i k prohlubování údolí. Důsledkem pohybu ker zemské kůry došlo ke změně směru vodních sítí.

Podle Vlčka a kol. (1984, s. 127- 128) a Povodňového portálu Libereckého kraje leží obec Semily v povodí vodního toku Jizera, jenž odvádí všechnu povrchovou vodu z území. Dominujícím a zároveň největším vodním tokem na tomto území je právě řeka Jizera, která Semilami protéká od východu na západ. Jizera je řekou pramenící v Polsku, na naše území přitéká jihovýchodním směrem od Smrku v Jizerských horách, dál

pokračuje Železnobrodskou vrchovinou, Ještědsko – kozákovským hřbetem do České tabule. Délka Jizery na našem území měří 169 km a plocha povodí zaujímá 2193 km². V území města má řeka ráz bystřiny s výraznějším spádem a kamenitým řečištěm, v místě výstavby umělých jezů se však mění v poklidnější tok. Specifický odtok ve stanici Železný Brod dosahuje 16,47 l.s⁻¹km⁻².

Podle Vlčka a kol. (1984, s. 132, 297) je přítokem Jizery říčka Oleška, která pramení ve Staropackých horách a do Jizery ústí zleva v nadmořské výšce 315 m (Vlček 1984, s. 202). Dalším významným tokem, jenž zlehka zasahuje zájmové území, je řeka Kamenice, která kopíruje severní hranici katastrálního území obce Semily v obci Spálov. Přítokem je i říčka Vošmenda, jež má vodohospodářský význam, jelikož je zdrojem pitné vody pro obec Semily. Malými vodními toky odvodňující toto území jsou Jílovecký potok, jenž je pravostranným přítokem Jizery a Chuchelenský potok, jenž je levostranným přítokem Jizery. Chráněná oblast se nachází v severní části údolí u Semil. Co se týče vodních nádrží a jiných stojatých vod, tak ty se v oblasti zájmového území nevyskytují. Taktéž není na území evidována žádná oblast s chráněnou přirozenou akumulací vod (CHOPAV).

Podle Strategického plánu, Programu rozvoje města Semily 2012 se důsledkem útlumu textilního průmyslu v Horním Pojizeří a čištěním odpadních vod zlepšila čistota vody v Jizeře v posledním desetiletí a pohybuje se v současné době v celé délce toku na úrovni III. třídy. Z důvodu častých a ničivých záplav, které se městem od dávné minulosti proháněly, byla řeka Jizera počátkem 20. století regulována. Regulace řeky a zvýšení navážky břehů však nedokázaly záplavám zabránit, ale podařilo se jim je alespoň zmírnit. V 19. století byly zaznamenány nejbouřivější záplavy v letech 1888 a 1897, pak roce 1976 a 1997. Město Semily má od roku 2007 zpracovaný od roku 2007 povodňový plán, v němž jsou zaneseny vedle záplavových území i aktivní záplavové zóny podél toku řeky Jizery, v nichž se nesmí povolovat a zřizovat stavby s výjimkou určených vodních děl. Záplavová území a aktivní záplavové zóny jsou lokalizovány v obci Semily a dalších obcích podél řeky Jizery na průtocích Q20, Q50 a Q100, dále jsou pak určeny i na tocích říček Olešky a Kamenice.

4.5 Půdy

Půdní poměry jsou určeny geologickou stavbou, morfologií terénu, klimatickými podmínkami a biotou.

Podle Půdní mapy ČR 1:50 000 (List 03- 041 Semily) leží město v oblasti s poměrně pestrou škálou půdních jednotek a půdotvorných substrátů, avšak pro zdejší zemědělství nepříliš vhodnými. Obecně lze zájmové území zařadit do oblasti s výskytem nivních a kyselých hnědých půd. Údolí vodních toků řek Jizery, Olešky, Jíloveckého a Chuchelenského potoka a jejich blízké okolí jsou charakteristická zastoupením půdních jednotek a půdotvorných substrátů v podobě nivních glejových půd vyskytujících se na středních nivních nekarbonátových sedimentech. Tyto půdy jsou ve zdejší lokalitě považovány za zemědělsky nejúrodnější, avšak vzhledem k úzkému, místy svažitému skalnatému terénu a k urbanistickému uspořádání města jsou tyto plochy zemědělsky nevyužívané. Při prvním břehu řeky Jizery, v jižní části města zvané Zákoutí se vyskytují pseudogleje na kyselých polygenetických hlínách, jež jsou severně lemovány hnědými eutrofními a dále pak ilimerizovanými půdami na kyselých polygenetických hlínách. Možná i proto je tato městská lokalita s výskytem půdotvorných substrátů pojmenována „Na Hlínách“. Ve východní části zájmového území, severovýchodním směrem k Nouzovu, se vyskytují na zvětralinách sedimentárních až fylitických břidlic a prachovců hnědé kyselé půdy, které se místy střídají s hnědými velmi kyselými půdami uloženými na zvětralinách slepenců a brekcií. Nalevo od břehu Jizery v městské části Podmoklice se vyskytují na sprašových hlínách hnědozemě, které zasahují i do oblasti městského sídliště Řeky.

4.6 Biota

Podle Culka a kol. (2005, s. 384) a jejich biogeografického členění ČR náleží většina Libereckého kraje do biogeografické provincie Hercynské, v rámci jejích 11 bioregionů je vymezen i Železnobrodský region (I 36) spolu se Semilami. Charakteristickou část Železnobrodského bioregionu formuje členitý reliéf údolí řeky Jizery a její přítoky. Svažitá údolí Jizery reprezentují suťové lesy s květnatými a acidofilními bučinami, na plochých vršcích se zastoupením bikové bučiny. Do lokality zasahují i umělá kulturní společenstva, jimž dominuje smrkové zastoupení.

Podle www.nature.cz se vyskytuje v okolí Jizery i pestrá škála nelesních biotopů. Na skalních výchozech převažuje šterbinová vegetace, vysokostéblá a křovinatá společenstva a místy i brusinková vegetace. Území přirozeného toku Jizery tvoří šterkovité náplavy bez vegetace. Říši nižších rostlin zastupuje vzácná květena, kterou je například třtina pobřežní, devětsil kolíkový nebo violka dvoukvětá. Fauna Jizery je zastoupena pstruhovým pásmem, jemuž dominuje pstruh obecný, lipan podhorní, střevle potoční, jelec tloušť a chráněná vranka obecná. Dnes je v těchto vodách i uměle vysazován siven americký a pstruh duhový. Říši nižších rostlin zastupuje květena, kterou je například třtina pobřežní, devětsil kolíkový nebo violka dvoukvětá.

4.7 Ochrana přírody a krajiny

Území města se rozprostírá na pomezí národního parku Krkonoše, chráněné krajinné oblasti Jizerských hor a od roku 2005 je součástí území GEOPARKU Český ráj. Jedná se tedy o lokalitu s hodnotným krajinným rázem, v němž se vyskytují chráněné přírodní a kulturní památky, které je potřeba ochraňovat a udržovat v náležitém stavu i pro následující generace. Výraznými krajinnými prvky jsou řeky Jizera, Oleška a v severní části území řeka Kamenice, dále pak i vyhlášený lesopark Palackého sady. Pod ochranu přírody a krajiny spadá i několik památných stromů. Pro svoji jedinečnost jsou v oblasti zájmového území lokalizována i dvě maloplošná chráněná území jako například přírodní rezervace Údolí Jizery u Semil a Bítouchova a přírodní památka Galerie. Podle strategického plánu, Programu rozvoje města Semily 2012 zabírají chráněná území zhruba 4,5% plochy města.

GEOPARK Český ráj

Podle www.geoparkceskyraj.cz byla významná lokalita Český ráj v roce 2005 zařazena do sítě věhlasných evropských geoparků. Do území geoparku, jenž zaujímá plochu necelých 700 km², spadá i území Semil. Geopark Český ráj je oblast cenná pro výskyt mnoha geologických, paleontologických, mineralogických, architektonických jevů a historických památek.

NATURA 2000

Natura 2000 reprezentuje podle www.nature.cz soustavu chráněných území s evropským významem, které jsou podle jednotlivých principů vytvářeny ve všech členských státech Evropské unie. Hlavním cílem této soustavy je zabezpečení ochrany z evropského pohledu nejčinnějších, nejohroženějších a endemickým druhů živočichů, rostlin a typů přírodních stanovišť.

Podle www.nature.cz je na území města evidována jedna vyhlášená Evropsky významná lokalita s výskytem evropsky chráněných stanovišť a evropsky chráněných druhů. Lokalita je pojmenována Údolí Jizery a Kamenice. Je lokalizována v oblasti vodních toků Jizery a Kamenice, severně a východně od Semil od Navarova po Horní Sytovou. Jedná se o geologicky a geomorfologicky významnou lokalitu se zastoupením evropsky významných biotopů.

Přírodní rezervace Údolí Jizery mezi Semilami a Bítouchovem

Podle Modrého a Sýkorové (2004, s. 105) je lokalita údolí řeky Jizery s výměrou zhruba 39 ha charakteristická svými hlubokými, strmými svahy zahloubenými do fylitových permokarbonských hornin. Významná je z hlediska výskytu vzácných a ohrožených rostlinných a živočišných druhů. Na nepřístupných svazích najdeme dochovanou přirozenou vegetaci se zastoupením květnaté bučiny s příměsí javoru klenu, lípy malolisté a jedle bělokoré, které se zde prolínají s uměle vysazeným smrkem ztepilým. Za chráněné maloplošné území byla vyhlášena v roce 1950.

Přírodní památka Galerie

Podle Modrého a Sýkorové (2004, s. 106) představuje přírodní památka skalní soutěsku, na jejích několik desítek metrů vysokých stěnách se vyskytuje chráněná populace lomikámenu trsnatého vlnitého. Soutěska byla v minulém století uměle rozšířena a skrz visutou lávku je po ní vedena Riegrova stezka.



Obrázek 5: Údolí Jizery mezi Semilami a Bítouhovem

Zdroj: Vlastní fotodokumentace

Lesopark Palackého sady

Podle www.semily.cz byl městský lesopark zřízen v roce 1898 Spolkem pro okrášlení města a okolí. Lesopark je lokalizován v severovýchodní části města, zaujímá plochu 6 ha a od roku 1998 je registrovaným krajinným prvkem s dendrologickým a rekreačním významem. Flora je zastoupena domácími i exotickými dřevinami.

Památné stromy

Podle portálu Agentury a ochrany přírody a krajiny ČR je na území měst evidováno celkem devět památných stromů, které jsou zastoupeny šesti lípami srdčitými a třemi buky lesními. V katastrálním území Semily najdeme celkem tři lokality s mimořádně významnými stromy. U cihelny se vyskytuje jedna lípa srdčitá, v Podmoklicích dva buky lesní a u Čtrnácti pomocníků čtyř lípy srdčité. Na území katastru Spálov je vyhlášena za památný strom lípa srdčitá a v Bítouhově buk lesní.

5 Vývoj města

5.1 *Historický vývoj města*

5.1.1 Počátky osídlování zájmového území

Podle Mizery (1930, s. 31) se nedochovaly žádné záznamy o městě Semily, které by vypovídaly o přesnějším datu jeho založení. První zmínky se dotýkají farního kostela a pocházejí z druhé poloviny 14. století.

Dle Jakubce a Navrátila (2010, s. 5) začalo být horní Pojizeží více obydlováno na přelomu 13. a 14. století v období kolonizace. Lidé si zde zabírali lesní půdu, za kterou odváděli vrchnosti pevný úrok. Nejstarší připomenutí pochází z roku 1352 a vypovídá o semilském kostele.

Podle Mizery (1930, s. 35) došlo k založení Semil v oblasti soutoku řek Jizery a Olešky. Semily byly zřejmě zpočátku pouhou vsí, která však již od začátku nesla charakter města, o čemž svědčí pozůstatek čtvercového Komenského náměstí, které bylo usazeno do krajiny svažitého terénu. Původní dřevěná domovní zástavba seřazená do čtverce sestávala na nedlážděné návsi, v jejímž středu se tyčil farní kostel. Ulice představovaly hluboké blátivé úvozy zaříznuté do svažitého terénu. Z cípů Komenského náměstí, nebo také „hořeního“, jak bývá obyvateli nazýváno, vycházelo několik cest. Z náměstí směřovala cesta směrem k Jílovcům, dále do Příkrého a Vysokého, další vedla ke Koštofranku a dále směrem k Benešovu. Byly to směry, do nichž se Semily později rozrůstaly.

5.1.2 Historie administrativního členění 11. – 15. století

Podle Mizery (1930, s. 18 - 19) se dělily Čechy z právního a veřejného hlediska v 11. - 12. století na župy, jejichž střed tvořil župní hrad. Semily a jejich okolí spadaly pod nadvládu kmene Charvátů, jenž vlastnil na tomto území dvě župy. Ve 13. století se dělily Čechy do dvanácti krajů, avšak z důvodů nedochování památných listin nelze říci, jakému kraji Semily náležely. Z hlediska vrchnostenského příslušely Semily a okolí počátkem 14. století pánům z Lemberka, kteří sídlili v tvrzi v nedaleké Sytové. Podmoklice patřily do počátku 14. století k panství rotštejnskému, zatímco Bítouchov a Spálov spadaly pod rohozecké. Později byly tyto tři dědiny připojeny k Semilům. Ostatní vesnice v okolí

Semil přislušely semilskému panství. Ve 14. století za vlády Karla IV. byly župy a kraje zrušeny a rozdělení země bylo nahrazeno 10 archidiakonáty (provinciemi) a 55 dekanáty (bývalé župy). Právníkové rozdělení téměř souhlasilo s rozdělením církevním. Semily patřily v té době k boleslavskému archidiakonátu a turnovskému dekanátu. Přirozenou hranicí, která dělila boleslavský archidiakonát od hradeckého, byla řeka Jizera. Od roku 1410 byla země opět rozdělena do 13 krajů, v čele kraje Boleslav stál Jiří z Poděbrad s Janem Smiřickým. Přičemž desky dvorské z r. 1440 vypovídají o jiném rozdělení a to na okresy, kde Semily náležely okresu nymburskému.

5.1.3 Semilské vrchnosti - 16. a 17. století

Dle Mizery (1930, s. 55 - 56) znamenala doba 15. – 17. století období náboženských nepokojů. Až do roku 1618 letěch byla tolerována na tomto území i jiná nekatolická vyznání zvaná jako podobojí. Husité, příznivci podobojího, jež přijímaly oltářní svátosti v podobě chleba a vína, se zmocnili v Semilech farního kostela a katolíkům zabránili v jejich vstupu do kostela. Katolíci byli tudíž nuceni postavit si na vršku nový katolický kostel sv. Jana Křtitele dodnes známého jako Koštofrank. Jeho výstavba byla dokončena v roce 1590. U obou kostelů se nacházely hřbitovy pro příslušné vyznání.

Podle Navrátila, Jakubce (2010, s. 6 - 7) spadalo semilské panství od druhé poloviny 16. století až do počátku třicetileté války do rukou zpočátku nemajetnému rodu Smiřických. Pokolení Smiřických však časem zbohatlo a patřilo k nejbohatší české šlechtě. Pro Semily byla jejich působnost významná z hlediska zavedení sklářského řemesla do zdejšího kraje. Po porážce stavovského povstání se ujal vlády Albrecht z Valdštejna, jehož panování však ukončila vražda v Chebu a statek Semily tak získal Valdštejnův generál, v té době usazený na Hrubém Rohozci, Mikuláš Desfours.

Mizera (1930, s. 70) uvádí, že vláda rodu Desfoursů znamenala pro Semily období rozkvětu. Desfoursové napomohli rozvoji obchodu, jejich podpora se odrazila v oblasti rozvoje soukenictví, lnářství a také sklářství. Avšak na druhou stranu podporoval jejich rod i německé soukeníky a skláře, kteří se v Semilech a blízkém okolí usazovali a místní obyvatelé tím připravovali o obživu. Místní obyvatelé cítili, že rod drží větší sympatie k německé menšině, což vyvolalo u sedláků v Horním Pojizeří ve vlnu nespokojenosti, která vyústila roku 1680 v povstání selského lidu.

Hlavní obživou místního obyvatelstva bylo dle Mizery (1930, s. 93- 114) pěstování obilí, nejvíce se vysévalo žito, oves, pohanka ale i ječmen, který sloužil jako hlavní surovina pro vaření sladkého piva (bez chmele) v místním semilském pivovaru. Po třicetileté válce čítala města jen 1/3 domů, které byly ke všemu ještě pobořené či opuštěné. Až do 18. století byly Semily zpustlou obcí, která se pomalu zotavovala a zmáhala. Sedláci rozprodávali svůj majetek a pozemky, což vedlo i k zániku některých vesnic, jednou z nich byla například vesnice Kapla u Semil, kde později pozemky skoupila vrchnost a na místě zřídila hospodářský dům v Podmoklicích. V semilské matrice jsou evidovány údaje o počtu narození dětí v letech 1682 – 1686, které zaznamenaly, že za 5 let se narodilo v Semilech pouze 75 dětí, v Bítouchově 9, v Podmoklicích 24 a ve Spálově 9. Tyto údaje vypovídají o velmi nízkém přírůstku obyvatel. Soupisy vrchnostenského majetku byly zaznamenávány v takzvaných urbářích, v nichž se uvádělo, jakou robotu a kolik dávek museli poddaní povinně odvádět vrchnostenským pánům. Urbáře se dochovaly dva, a to z roku 1634 a 1687. V urbáři z roku 1634 je zaznamenáno, že semilské panství zahrnovalo hospodářský dvůr, zvaný jako Rytířské sídlo Semily (Rittersitz Seemühl). Vrchnost měla dále užitek z polí, dobytka, luk, místního pivovaru, hospody, pily na dříví, rybníků, řek, potoků, lesů a skláren. V urbáři z roku 1687 je zmíněno, že pod semilské panství navíc spadal semilský, bítouchovský a hammerplavský dvůr, dále vápenice, mlýny, masný krám a farní kostely.

5.1.4 Semily v 18. století

Podle Mizery byla doba 17. a 18. století typická pro zdejší oblast výskytem častých požárů, živelných katastrof a neúrod, jež vyústovaly v hladomory.

Podle Mizery (1930, s- 115- 148) se nacházelo v Semilech po třicetileté válce asi jen 40 obydlených domků, což vypovídá i o skromném počtu místních obyvatel. Válka měla špatný vliv na místní hospodářství, které se jen pomalu rozvíjelo. Rozkvětu města nepomohl ani požár z roku 1691, který město pohltil. O zchudlé obyvatelstvo se postaral Ferdinand Ignác Desfours, jenž nechal domy znovu postavit na vlastní náklady. Vystavěna byla i radnice, kostel, fara, škola a další budovy sloužící obyvatelstvu. Ve městě tak stálo brzy dvakrát více domů než před požárem. Semily se rozrůstaly dále od vnitřního centra, což přispělo vzniku některých samot, z nichž můžeme jmenovat např. Bělidla, Koštofrank, Jílovce a další. Rozvoji města napomohlo i zrušení roboty v Semilech roku 1710, díky

němuž se staly Semily svobodným hospodářským střediskem. V 18. století se kvůli opakované neúrodě, která byla způsobena silným krupobitím a rovněž kvůli hladomorům, na jejichž následky zemřelo mnoho osob, rapidně snížil počet obyvatel. Od roku 1748 náleželo semilské panství Františku Václavu Caretto z Mellisima, jenž pečoval o rozvoj průmyslu, obchodu a vzdělání dětí v Semilech. V té době se místní obyvatelstvo živilo především rolnictvím a chovem užitkového dobytka. Na polích se pěstovalo žito, oves, ječmen, zelí a v menší míře i pšenice. Půda nabízela dobré podmínky pro pěstování lnu, který byl v domácnostech spřádán. Tkalcovství zde bylo typickým zaměstnáním, tak jako třeba plátenictví. Vyrobené plátno se bělilo na lukách v okolí řeky Jizery, od čehož také pochází název části města, tzv. Bělidla. Zaměstnání našli místní i v oblasti železářství. Ložiska železné rudy se nacházela v tehdejší soudním okrese semilském a železnobrodském, severním směrem od řeky Jizery. I v Semilech byl kdysi železný hamr, na jehož pozůstatek poukazuje pouze název polní cesty „Nad hamrem“. Další nedaleké hamry se nacházely v nedalekém Spálově a Bítouchově či Železném Brodě, od něhož pochází název města. V malé míře zde bylo zastoupeno i kamenářství. Naopak tradiční zde bylo hrnčířství, kterému se zde díky dostatku vhodného surovinného materiálu, hrnčířské hlíny, dařilo. Nejvhodnější hlína byla těžena v Podmoklicích, v kopci naproti železničnímu nádraží. Od 16. století byly Semily spojeny s okolními městy a vesnicemi lepšími cestami, během 19. a 20. století byly vystavěny silnice. Jiné uplatnění našli místní obyvatelé ve vinopalně, vápenici či v rybářství. Řemeslníci jednoho nebo příbuzných řemesel se sdružovaly do spolků, u nás nazývaných cechů, v nichž platila podnikatelská pravidla. Již několik staletí měly Semily právo konat výroční trhy, na nichž se obchodovalo především s dobytkem a obilím. Toto právo diferencovalo městečka a města od vesnic.

Podle Navrátila a Jakubce (2010, s. 16) spadlo panství po panování rodu Desfoursů do rukou Jakubu Veithovi, s nímž se ohlásila nová epocha občanské povinnosti (1848). Po jeho působení se ujal města rod Rohanů. Majitelé panství však v Semilech nesídlili a tudíž zde nezanechali ani žádnou zajímavou architekturu. Do období semilských dějin se zapsal význačný rok 1850, kdy získaly Semily status okresního města. Roku 1868 bylo v Semilech zřízeno okresní hejtmanství, které sídlilo v semilském zámku, který odkoupila městská obec od knížete Rohana a postupně ho přestavěla a upravila pro úřední činnost.

Podle Navrátila a Jakubce (2010, s. 14 - 15). Vlastník továren F. Schmitt zabíral velkou plochu pozemků, na nichž docházelo k průmyslovému rozvoji. Na úkor těchto objektů ztrácelo město dostatek prostoru pro jiný rozvoj. Město tak odkoupilo od knížecího panství část pozemků, na nichž se tyčily budova zámku, pivovar, hospodářský dům v Podmoklicích i s lesy. S nimi vyměnilo město pozemky v Podmoklicích za pozemky v Semilech.

Jak uvádí Mizera (Mizera, 1930, s. 207) „*Až do r. 1850 nelze pozorovati patrnější rozkvět města, jež mělo vzhled větší vesnice; teprve ve druhé polovině 19. věku začíná skutečný jeho rozvoj.*“

Podle Navrátila a Jakubce (2010, s. 19- 20) byl rozmach města spjat s výstavbou mnohých silnic, se zřízením pardubicko - liberecké železniční dráhy, s průmyslovým růstem, za kterým se skrývá především založení mnoha textilních továrních objektů. Ve sféře služeb došlo k vystavění mnohých budov zpříjemňujících blahobyt obyvatel. Zřízen byl poštovní úřad, okresní nemocnice, nová radnice a peněžní ústavy. Rozvoj a modernizace Semil se projevily v instalaci telefonního spojení v roce 1903, ve výstavbě městského vodovodu v letech 1910 – 1912 a v zavedení elektrorozvodné sítě v roce 1922.

5.1.5 19. a 20. století - rozmach dopravní infrastruktury v Semilech

Podle Navrátila a Jakubce (2010, s. 20) byla ve druhé polovině 19. století vystavěna řada pozemních komunikací, díky nimž vzrostlo propojení Semil s ostatními sídly, a zlepšily podmínky pro dálkový obchod. Jednalo se o okresní silnici vedoucí ze Semil přes Podmoklice do Lomnice nad Popelkou, o pozemní komunikace linoucích se ze Semil do Vysokého nad Jizerou a ze Semil do Hořenska. V letech 1877 - 1878 byla vystavěna pojizerská silnice vedoucí ze Semil do Dolní Sytové. Roku 1923 byla zavedena autobusová osobní doprava Semily - Vysoké a Jablonec nad Jizerou. Výstavba železniční trati z Liberce do Pardubic probíhala v letech 1856 – 1858. K slavnostnímu otevření trati došlo 1. května 1859. Vzhledem k vysokému počtu tunelů a viaduktů se stala výstavba této trati jednou z nejnákladnějších v Čechách.

5.1.6 2. polovina 20. století až současnost - rozvoj průmyslu v Semilech

Ve druhé polovině 19. století bylo dosavadní zaměstnání místního obyvatelstva živícího se přádelnictvím, ručním tkalcovstvím a plátenictvím nahrazeno zpracováním bavlny, která se stala hlavní surovinou v textilním průmyslu.

Podle Jakla a Jakubce (2004, s. 162) došlo v roce 1851 k přestavění bývalé papírny v Semilech. Noví majitelé Konrad Blaschke a František Hiller z Hodkovic ji nechali zřídit tkalcovnu pro úpravu ovčí vlny a tiskárnu látek, jež byly žádané nejen v Evropě, ale i v jiných kontinentech světa. Vysoce vážená a významná osobnost města, doktor práv František Ladislav Rieger prodal rodinný mlýn i s pozemky továrníku F. Schmittovi, jenž postavil nákladný jez a v Řekách vystavil roku 1865 přádelnu s mechanickou tkalcovnou bavlny, kterou později doplnil ještě o čistírnu bavlny. Továrna však o dva roky později podlehla požáru a na původním místě byla vystavěna nová, dvakrát větší než původní. Před první světovou válkou zaměstnával objekt 1700 lidí. Textilní závod byl ve výborném chodu. Majitel zřídil pro své zaměstnance vlastní poštovní a telegrafní úřad, pro jejich potomky i německou školu, tím zde vzešla německá kolonie. Nevýhodou objektu však byla jeho poloha, kterou sužovalo časté vylití řek z koryta.

Podle Jakla a Jakubce (2004, s. 162) byla na původním místě Riegrova mlýnu (dnešní Mú Semily) byla založena nová tkalcovna zaměstnávající 100 lidí. Jiné významné textilními objekty se nacházely i v Podmoklicích, jejichž majiteli byli Vincenc Melich a Petr Skrbek. V pozdějších letech se zde soustředily i truhlárny a továrny na rakve.

Podle Navrátila a Jakubce (2010, s. 32) doplňovala semilské textilní objekty i přádelna a mechanická tkalcovna, o jejíž založení se zasloužil J. V. Hybler. Tento vysoký počet průmyslových objektů orientujících se na zpracování bavlny a výrobu látek svědčí o tom, že byly Semily v té době skutečně výrazným textilním střediskem. Po druhé světové válce byl v rámci znárodnění textilních továren založen národní podnik Pojizerské bavlnářské závody, který sestával po první vlně znárodnění z devíti největších závodů a po druhé vlně v roce 1948 již dokonce z pětadvaceti. Později byl závod přejmenován na národní podnik Kolora Semily, v němž dominovala výroba bavlněných plen.

Jakl a Jakubec (2004, s. 176 - 182) uvádějí, že v 19. a na počátku 20. století prosperovala ve městě vedle textilu i řada truhláren a továren specializovaných na výrobu dřevěných i kovových rakví. Avšak i toto prosperující odvětví se dostalo do úpadku. Po roce 1945 se stala významným reprezentantem dřevozpracujícího průmyslu továrna

Tofa (Toys a Factory), v níž vyrobené hračky a stavebnice nabyly obliby po celém světě. Produkci kovového zboží (váhy, mlýny, přívěsné vozíky za auta, ale i společenské hry) obstarávaly semilské Kovožavody, které byly po roce 1993 přejmenovány na podnik Vista Semily. Co se týče oblasti strojírenského průmyslu po druhé světové válce, tak ten zastupovala v bývalém Schmittově podniku firma Rudý kováč a Aero. Později též závod pražské Technometry, známý produkcí hydrauliky a leteckých podvozků.

Navrátil a Jakubec (2010, s. 24) zaznamenávají 90. léta 20. století jako úpadek odvětví textilní výroby z důvodu zdrcujícího tlaku asijské konkurence. Na závěr této podkapitoly stojí rovněž za zmínku činnost bývalé kruhové cihelny v Podmoklicích, která prosperovala především v 20. letech 20. století, avšak z důvodu požáru zašla v plamenech. V období první světové války se na jejím bývalém místě vyráběl válečný materiál. Po válce zde vznikly kujné hutě, jejichž firma nesla název MAG a orientovala se na výrobu lopat, motyk a dalších hospodářských pomůcek. Později zde stála brusírna skla, která však neprosperovala. V Podmoklicích byl zřízen drtič na nedaleko těžený čedič, jehož produkty byly šterk a drť. Potravinářský průmysl zastupoval v tu dobu pivovar. Opomenuta by neměla být ani výroba kopírovacího stroje zvaného hektograf, jenž se stal už roku 1878 světově patentovaným výrobkem lékárníka Rudolfa Husáka.

5.1.7 20. století – výstavba obytných zón a ploch občanské vybavenosti

Podle Jakubce a Navrátila (2010, s. 25 – 36) měl průmyslový rozvoj v 19. a 20. století vliv nejen na nárůst obyvatelstva, ale změnil i tvář původních Semil a blízkých vesnic, které se rozrůstaly o počty nových domů. Došlo k mnohým úpravám vnitřního města, jež probíhaly například na místě dnešního „doleního“ Riegrova náměstí, na jehož území se kdysi v minulosti rozprostíral chovný rybník. Náměstí bylo zvýšeno navážkou, která měla zmírnit zaplavování této oblasti při povodních. Staré domy na „dolením“ náměstí byly časem zdemolovány a nahrazeny novými, již zděnými patrovými, které dávaly Semilům modernější městský vzhled doplněný parkovou úpravou.

Tíživá bytová situace související s růstem počtu obyvatel byla řešena výstavbou obecních nájemních bytů a domů v lokalitě na Kruhách, jež náležela do rukou bytového družstva. Dalších 46 domů bylo postaveno během 20. a 30. let 20. století na Rovinkách ve čtvrti Letná. Před druhou světovou válkou, v roce 1939, stálo v Semilech a Podmoklicích již dohromady 939 domů, z nichž 559 se jich nacházelo v Semilech a 380

v Podmoklicích. Jednalo se o 667 přízemních a 244 jednopatrových domů, které doplňovalo 27 dvoupatrových a 1 třípatrový dům. Po druhé světové válce byla zřízena bytová výstavba Na Olešce. V 60. letech bylo vystavěno Na Bahnech koupaliště a hřiště. V roce 1938 došlo k připojení, do té doby samostatně působící, obce Podmoklice k Semilům a v roce 1964 k nim přibýly i obce Bítouchov a Spálov. V 70. a 80. letech 20. století došlo na levém břehu řeky Jizery k vybudování panelových sídlišť v Podmoklicích (Pod nádražím, Pod Černým mostem) a v 90. letech v Řekách (U Kolory). Sídliště vyrostla ve volném prostoru a svojí velikostí výměry byla a stále jsou považována za přijatelná. Část obce Semily rozkládající se na levém břehu Jizery, v jejímž jádře se dodnes soustřeďuje sféra obchodu a služeb, zůstala panelovou výstavbou nedotčena. Z 80. a 90. let 20. století pocházejí budovy kulturní domu, Obecního hotelu, kina Jitřenka a obchodního střediska Rubín (dnešní Prior). 90. léta 20. století znamenala rozkvět dosud zanedbávané terciérní sféry, v níž se začalo dařit, na úkor bývalé řemeslné činnosti, sféře služeb, dopravců a velkým obchodníkům.

5.2 Znak a prapor města Semily

K hlavním symbolům města patří jednoznačně znak města a prapor města. Tyto symboly jsou vždy úzce spjaty s historií daného území a nejinak je tomu i u města Semily. V jeho městském znaku a rovněž v praporu nalezneme charakteristické barvy, tedy zelenou a modrou, jež jsou doplněny o šest zlatých šesticípých hvězd.

5.2.1 Znak města Semily



Obrázek 6: Znak města Semily

Zdroj: www.semily.cz

Město Semily se pyšnilo svým znakem již v době raného novověku. Historický znak města Semily se vyvinul z městských pečeti používaných v 16. století. Znak je rozdělen trávníkem na horní modrou a spodní zelenou část. Ve znaku je vyobrazen jelen kráčející po zeleném trávníku, nad ním je v oblouku umístěno šest šesticípých hvězd a za ním napravo stojí lípa. Heraldická terminologická koncepce www.heraldika-terminologie.cz uvádí ideální znění městského znaku v této podobě: „*V modrém štítě vlevo listnatý strom na zeleném trávníku, po kterém kráčí jelen, obojí v přirozených barvách. Nad paroží vedle sebe do oblouku šest zlatých hvězd.*“

5.3 Prapor města Semily



Obrázek 7: Prapor města Semily

Zdroj: www.semily.cz

Podle www.heraldika-terminologie.cz sestává list praporu z tří vodorovných pruhů: modrého, zlatého a zeleného. Mezi horní modrý a spodní zelený pruh, který je vyobrazen v poloviční šíři modrého, je po celé délce listu vetknuto šest šesticípých hvězd. Ikonografie interpretuje modrý pruh jako barvu štítu, zelený jako barvu trávníku a koruny stromu a šesticípé hvězdy jako shodu s hvězdami vyobrazenými ve znaku. Prapor města byl Semily navržen Jaroslavem Bartákem, v roce 1991 ho schválila městská rada zastupitelstva a v následujícím roce 1992 i předsednictví České národní rady.

6 Sociální infrastruktura

6.1 Demografický vývoj

Data k této podkapitole jsou získána prostřednictvím Českého statistického úřadu, jenž zaopatřuje získávání, zpracování statistických údajů a dále jejich poskytnutí nejen státním orgánům, nýbrž i veřejnosti.

Vývoj počtu obyvatel v Semilech lze pozorovat v souvislosti s demografickým vývojem v okrese Semily. Okres Semily se rozprostírá v jihovýchodní části Libereckého kraje a na jeho rozloze necelých 700 km² žije průměrně 75 000 obyvatel. Hustota zalidnění na 1 km² činila v roce 2010 cca 107 obyvatel. Průměrný věk obyvatel v okrese Semily v roce 2010 činil 41,4 let a ze všech čtyř okresů Libereckého kraje dosahuje nejvyšší průměrného věku obyvatel.

Dle Českého statistického ústavu zaujímal okres Semily v roce 2010 zhruba 22 % území Libereckého kraje. V semilském okrese se nachází 65 obcí, z čehož je devět měst. Centry osídlení jsou podle nevyššího počtu obyvatel města Turnov, Semily, Lomnice nad Popelkou a Jilemnice, ve kterých žilo v roce 2010 více než 58 % obyvatel okresu. Počtem obyvatel jsou nejmenší obcí v okrese Rakousy (73 obyvatel) a nejvyšším počtem obyvatel je Turnov (14 387 obyvatel). Na území okresu se nachází více než 30 % všech obcí kraje, ale pouze šestina obyvatel kraje. V okrese se nacházejí tři obce s rozšířenou působností III. stupně, jimiž jsou Semily, Jilemnice a Turnov. Správní obvod obce s rozšířenou působností Turnov tvoří obce z okresů Semily, ale i Jablonec nad Nisou a Liberec. Je tedy patrné, že správní obvody obcí s rozšířenou působností ne vždy odpovídají územním hranicím okresů. (ČSÚ)

6.2 Semily

Ač nesou Semily status okresního města, stojí v pořadí počtem obyvatel a svojí rozlohou až za městem Turnov. Semily se rozprostírají na hranici turisticky vyhledávaných regionů Český ráj, Krkonoše a Jizerské hory. Mezi pozitiva města patří jeho více než příznivá krajinná poloha, která se nachází v těžišti okresu a regionu Horní Pojizeří.

Neopomenutelná je i blízkost přírodních krás, jimž dominují kaňonovitá údolí řeky Jizery s Riegrovou stezkou, nedaleké Bozkovské dolomitové jeskyně či skalní města Českého ráje, ale i četné množství nedalekých historických či technických památek. Dalším pozitivem města je i jeho správní a kulturní postavení, výkon ve sféře sociálních a zdravotnických služeb, ale i poměrně vysoká koncentrace základního a středního školství.

Tabulka 2: Vývoj počtu obyvatel

Rok	1961	1971	1981	1991	2001	2005	2010
Město Semily	7 081	8 079	8 907	9 394	9 207	8 924	8 736
Okres Semily	77 939	76 428	76 688	75 671	75 226	74 596	74 685
Liberecký kraj	381 425	382 415	413 911	425 959	427 396	429 031	439 942

Zdroj: Český statistický úřad 2011, (www.czso.cz)

Z tabulky 2 vyplývá, že vývoj počtu obyvatelstva v rámci města a okresu s porovnáním vývoje počtu obyvatel v kraji v posledním desetiletí stagnuje a spíše klesá. Pokles obyvatel ve městě byl spjat se změnou politické situace a životního stylu, jež nastaly po roce 1989. Důvodem poklesu obyvatel byla i změna sociálně – ekonomické situace v zemi, se kterou souvisí i zánik řady místních průmyslových, především textilních továren, jež nabízely obyvatelům řadu pracovních míst a s nimi i výhodnější životní podmínky. Celkově po této revoluční změně dochází k úbytku nově narozených jedinců a k nárůstu počtu obyvatel v poproduktivním věku, tedy k trendu stárnutí obyvatelstva.

Tabulka 3: Věková struktura obyvatel v Semilech

Kategorie	Věk	Rok				
		1999	2002	2005	2008	2010
Muži, Ženy	0 – 14	1 489	1 388	1 293	1 275	1 243
	15 – 64	6 422	6 455	6 304	6 205	5 968
	65 +	1 247	1 305	1 327	1 439	1 525
	Celkem	9 185	9 148	8 924	8 919	8 736
Průměrný věk		38,3	39,3	40,1	41,0	41,8
Index stáří (65+ / 0 - 14 v %)		85,5	94	102,6	112,9	127,7

Zdroj: Český statistický úřad 2010, (www.czso.cz)

Tabulka 4: Věková struktura obyvatel v Semilech - dle pohlaví a věku

Pohlaví	Věk	Rok				
		1999	2002	2005	2008	2010
Muži	0 – 14	754	693	674	651	629
	15 – 64	3 143	3 193	3 135	3 112	3 010
	65 +	501	520	537	561	603
	Celkem	4 398	4 406	4 346	4 324	4 242
Ženy	0 – 14	735	695	619	624	614
	15 – 64	3 279	3 262	3 169	3 093	2 958
	65 +	773	785	790	878	922
	Celkem	4 787	4 742	4 578	4 595	4 494

Zdroj: Český statistický úřad 2010, (www.czso.cz)

Z údajů v tabulkách 3 a 4 je patrné, že věková struktura obyvatel odpovídá republikovému trendu, kdy dochází k demografickému stárnutí obyvatel. Ubývá počtu nově narozených jedinců a naopak se zvyšuje počet obyvatel v poproduktivním věku a s ním roste i průměrný věk obyvatel a index stáří. Celkově dochází v Semilech též k úbytku obyvatel v produktivním věku, což sebou nese svá negativa pro oblast ekonomické sféry.

Tabulka 5: Pohyb obyvatelstva v Semilech

Rok	Stav k 31.12.	Narození	Zemřelí	Přistěhovalí	Vystěhovalí	Přírůstek stěhováním	Přirozený přírůstek	Celkový přírůstek
2000	9 125	88	99	120	169	-49	-11	-60
2001	9 207	82	87	95	158	-63	-5	-68
2002	9 148	82	89	166	218	-52	-7	-59
2003	9 040	82	129	142	203	-61	-47	-108
2004	8 986	92	78	157	225	-68	14	-54
2005	8 924	91	88	158	223	-65	3	-62
2006	8 886	96	78	164	220	-56	18	-38
2007	8 944	116	105	252	205	47	11	58
2008	8 919	105	112	205	223	-18	-7	-25
2009	8 830	79	94	145	219	-74	-15	-89
2010	8 736	86	88	130	222	-92	-2	-94

Zdroj: Český statistický úřad 2010, (www.czso.cz)

Z tabulky můžeme vyčíst, že z hlediska mechanického pohybu obyvatel převládá v Semilech počet emigrantů (vystěhovalých) nad počtem imigrantů (přistěhovalých). Stejně tak i počet zemřelých osob převládá nad počtem narozených. Celkový přírůstek obyvatel v Semilech se pohybuje v posledním desetiletí, mimo výjimku roku 2007, v záporných hodnotách. Situace je zapříčiněná zánikem některých velkých lokálních zaměstnavatelů, nedostatkem pracovních míst, ale i nedostatečnou nabídkou pozemků individuální bytové výstavby. Obyvatelé proto emigrují buď do větších měst za lepšími pracovními možnostmi, nebo se stěhují do obcí navazujících na město, kde je nabídka pozemků určených k výstavbě vyšší a jejich finanční ohodnocení je nižší než ve městě. Za další lokální důvod snížení počtu obyvatel v Semilech může být pokládáno i vystěhování čtvrti Kolonka v Řekách, kde se koncentrovali sociálně nepřízpůsobiví občané.

6.3 Školství

V bývalém okresním městě Semily je k počtu obyvatel a k věkovému složení zřízena úměrná koncentrace školských zařízení poskytující předškolní, základní, ale i středoškolské vzdělávání.

Podle Strategického plánu, Programu rozvoje města Semily 2012 zřizují předškolní vzdělávání 4 mateřské školy. Mateřská škola Luční, Semily, Pekárenská 468, s 6 třídami a kapacitou pro 150 dětí nabízí vedle programu zaměřeného pro rozvoj motoriky, dramatickou a výtvarnou výchovu, ale také prosperuje oddělením s křesťanským zařízením. Mateřská škola pod Vartou 609, Semily, nabízí ve 2 třídách 56 míst. Vedle základní péče poskytuje i výuku počítačů a angličtiny. Na hudební a výtvarnou činnost je zaměřena Mateřská škola waldorfská, Pod Vartou 609, Semily, která ve 2 třídách nabízí kapacitu pro 32 dětí. Pro děti s kombinovanými a těžšími vadami je zřízena Mateřská škola speciální, Na Olešce 433, Semily, jež má 3 třídy pro 38 dětí a vedle vzdělávání pro děti s mentálním či tělesným handicapem nabízí i vzdělávání pro děti mimořádně nadané. V současné době jsou kapacity tříd mateřských škol 100% naplněny. K zápisu do MŠ se hlásí i děti ze spádových obcí, jejichž žádosti o přijetí byly, kromě roku 2010, vždy potvrzeny.

Dle Strategického plánu, Programu rozvoje města Semily 2012 zajišťuje 5 základních škol základní vzdělávání pro žáky s trvalým pobytem v Semilech a pro žáky z okolních spádových obcí. Největší kapacitou s 675 žáky a 17 třídami disponuje Základní škola Dr. Františka Ladislava Riegra v Řekách, sídlící v Jizerské ulici 564. Školské zařízení je umístěno na levém břehu řeky Jizery a zajišťuje tak výuku pro spádovou oblast panelového sídliště Řeky. Základní škola Ivana Olbrachta, Nad Špejcharem 574, s 15 třídami sídlí ve dvou objektech. První stupeň se nachází v budově na Komenském náměstí a druhý stupeň je umístěn v ulici Nad Špejcharem v areálu Gymnázia Ivana Olbrachta. Spádovost žáků do školy směřuje z pravostranného břehu města. Výraznou pedagogickou alternativou k tradičním školám v Semilech je Základní a střední waldorfská škola sídlící v Tyršově ulici 485. Ve městě působí i dvě základní školy speciální, první Základní škola speciální se nachází v Nádražní ulici a nese oficiální název „Pomocná škola pro žáky s více vadami“. V Jizerské ulici č.p. 564 sídlí Základní škola praktická a Základní škola speciální, obě jsou umístěny v prostorách ZŠ Dr. Františka Ladislava Riegra. V základním školství se již projevují důsledky demografického vývoje. Kapacity základních škol nejsou

zcela naplněny a v budoucích letech se očekává další snižování počtů žáků ve třídách. Je to jeden ze stěžejních problémů, jenž bude muset být v budoucnu řešen.

Dle Strategického plánu, Programu rozvoje města Semily 2012, působí v Semilech tři střední školy, přičemž Gymnázium Ivana Olbrachta a Integrovaná střední škola jsou majetkem Libereckého kraje. Gymnázium I. Olbrachta nabízí zájemcům studium čtyřletého, tak i osmiletého oboru a zapojuje se i do podpory projektů pro vzdělávání dospělých a celoživotního vzdělávání. SIŠ Semily sídlící v ulici 28. října nabízí vedle studijního oboru stavebnictví a nástavbového studia i učební obory truhlář, zedník, instalatér aj. Pod majetek města Semily spadá, již výše zmíněná, Základní a Střední škola waldorfská. Mezi ostatní pedagogická a volnočasová zařízení se řadí Základní škola umělecká, dětský domov, pedagogicko – psychologická poradna a středisko volného času dětí a mládeže.

Tabulka 6 udává přehled obyvatelstva Semil starších 15 let a jejich nejvyšší dosažený stupeň vzdělání. Z tabulky je patrné, že ve městě převládá počet obyvatel se středním odborným vyučením bez maturity a dále pak se středním vzděláním ukončeného maturitou. Poměrně nízký je počet obyvatel s dosaženým vysokoškolským vzděláním.

Tabulka 6: Obyvatelstvo podle dosaženého stupně vzdělání v roce 2001

Obyvatelstvo 15leté a starší		7772
V tom podle dosaženého stupně vzdělání	bez vzdělání	36
	základní vč. neukončeného	1782
	vyučení a stř. odborné bez maturity	2978
	úplné střední s maturitou	2030
	vyšší odborné a nástavbové	308
	vysokoškolské	557
	nezjištěné vzdělání	81

Zdroj: Český statistický úřad, SLDB 2001 (www.czso.cz)

6.4 Zdravotnictví

V oblasti zdravotnictví působí v Semilech hned několik subjektů. Řadí se mezi ně nemocnice s poliklinikou, ordinace soukromých lékařů a 3 lékárny. Město Semily je zřizovatelem hlavního zdravotnického zařízení Nemocnice v Semilech, které se nachází

na okraji města směrem na Jilemnici, při silnici II/292 vedoucí z Železného Brodu do Krkonoš.

Podle www.nemsem.cz nese městská nemocnice více než stoletou tradici a preferuje se jako zdravotnické zařízení rodinného typu. Nemocnice nabízí odbornou zdravotní péči pro spádovou oblast Semily. Ve stavbě pavilónového typu se nachází 5 lůžkových oddělení se 150 lůžky. Nemocnice poskytuje vedle péče v oborech chirurgie, ortopedie, interna, kožní a intenzivní péče také ošetření v široké škále ambulantních oborů. Má řadu specializovaných poraden, pohotovost, laboratorních zařízení a nově disponuje i následnou a rehabilitační péčí.

Podle Strategického plánu, Programu rozvoje města Semily 2012 byla v 50. letech v centru města, v Tyršově ulici vystavena poliklinika, která náleží nemocnici a shromažďuje v sobě ordinace dětských a praktických lékařů, zubařů a dalších odborných lékařů. Součástí polikliniky je i lékárna nacházející se v přízemí budovy. Soustředěním polikliniky v samém jádru města se zvýšila dostupnost zdravotní péče pro místní obyvatele. Positivem nemocnice a polikliniky je poskytnutí nabídky řady pracovních míst.



Obrázek 8: Městská nemocnice Semily

Zdroj: <http://www.nemsem.cz>

6.5 Sociální služby

Problematikou sociální péče se podle www.semily.cz ve městě zabývá odbor sociálních věcí, do jehož činnosti spadá vyplácení sociálních dávek, péče o občany se zdravotním postižením, sociálně právní ochrana dětí aj. Město Semily je zřizovatelem dvou příspěvkových organizací, které se věnují péči o seniory a o děti se zdravotním

postižením. Příspěvkovými organizacemi jsou Dětské centrum Semily, jež je charakterizováno jako denní stacionář určený pro děti se zdravotním postižením nebo také pro děti ze sociálně nepříznivého prostředí. Hlavním posláním stacionáře je přirozená a nenásilná integrace jedinců do společnosti, při níž se dbá na zabezpečení zdravotních a sociálních služeb. Druhou příspěvkovou organizací jsou registrované Sociální služby Semily, jež disponují domovem pro seniory a domovem se zvláštním režimem, pro své klienty zajišťují pobytové služby. Terénní služby obstarávají odlehčovací a pečovatelské práce. Vedle sociálních služeb působí ve městě i další státní či nestátní organizace a sdružení. Zaměřují svoji pomoc na určitou cílovou skupinu lidí a poskytují jim konkrétní sociální a zdravotnické služby.

6.6 Obchod a služby

Úroveň kvality města je ovlivněna počtem a mírou koncentrace obchodů a nabízených služeb. V současné době bojují malé obchody o přežití a to díky zvyšujícímu se počtu velkých potravinářských řetězců vyrůstajících v neperiferijních částech města.

Dnes působí v Semilech již pět supermarketů, z nichž dva leží na pravém břehu a tři na levém břehu Jizery. Počet supermarketů je v porovnání s referenčními městy (Turnov, Jilemnice, Nová Paka, Železný Brod), které odpovídají zhruba svou rozlohou a počtem obyvatel Semilům, považován za nadbytečný. Avšak z důvodu zvyšující se oblíbenosti nakupování v těchto objektech, která je částečně ovlivněna spádovostí okolních obcí, se neuvažuje o jejich redukci. Vysoká koncentrace služeb je úměrná počtu osob samostatně výdělečných (OSVČ). Obchodní prostory, které nejsou obsazovány bankovními a pojišťovnickými institucemi, strádají po svých provozovatelích.

7 Technická infrastruktura

7.1 *Vodovod, kanalizace*

Podle Navrátila a Jakubce (2010, s. 20) se dočkaly Semily technické vymoženosti v podobě vystavění městského vodovodu roku 1911, o jedenáct let později v roce 1922 došlo ke zřízení kanalizace.

Podle Strategického plánu, Programu rozvoje města Semily 2012 spadá správa činnosti vodovodu i kanalizace do majetku vodohospodářského sdružení Turnov (VHS Turnov), jež se stará o činnost a zajištění systému provozování. Provozovatelem vodovodu jsou Severočeské vodovody a kanalizace a.s. (SčVK, a.s.) Teplice. Město je zásobováno dvěma vodními zdroji. Hlavní zdroj se nachází v Příkrém, v údolí řeky Vošmendy, kde je voda i zároveň upravována. Druhý zdroj se nalézá v Jílovcích, kde je voda získávána z podpovrchových štol a nevyžaduje další úpravu. Celková délka vodovodu na území města Semily měří cca 54 km a je nyní napojeno téměř 100 % obyvatel. O změně systému zásobování vodou město do budoucna neuvažuje.

Podle Strategického plánu, Programu rozvoje města Semily 2012 má město Semily (mimo části Bítouchova, Klinkovic, Nouzova a Spálova) vytvořený jednotný systém kanalizace o celkové délce 28 km, jímž jsou komunální odpadní vody z města a průmyslových objektů odváděny do městské čistírny odpadních vod. Městská čistírna odpadních vod byla zprovozněna roku 1994, v roce 2006 došlo k jejímu rozšíření a intenzifikaci. Další čistírna odpadních vod se nachází v areálu strojírenského podniku AXL a.s. a její čištění je založeno na biologickém dočišťování. Ve zbylých částech města jsou odpadní vody shromažďovány v bezodtokých jímkách či v septicích s přepadem do povrchových vod. Dešťová voda je ve většině částí města zachycována kanalizací a sváděna do řeky Jizery, ze zbylých ploch města je pak odváděna strouhami, příkopy a propustkami. Město navrhuje do budoucna rozšířit kanalizační systém i do zbylých částí města, v nichž se dosud kanalizace nevyskytuje. V dalece odlehlých částech města s nízkým počtem obyvatel se výstavba kanalizace neplánuje.

7.2 Elektrická energie

Podle Strategického plánu, Programu rozvoje města Semily 2012 je území města dostatečně zásobováno elektrickou energií. Mezi zásobárny patří rozvodny Na Rovném a dále hydroelektrárna v Podspálově. Vlastníkem a provozovatelem distribuční energie je ČEZ Distribuce, a.s. Ve městě dochází a do budoucna se i nadále plánuje postupné překládání nadzemního vedení do podzemního kabelového. (Strategický plán, Program rozvoje města Semily 2012)

Podle www.semily.cz je zajímavostí Semil nákup elektrické energie, kterou město nakupuje od roku 2009 prostřednictvím e - aukcí. V rámci kraje jsou Semily považovány za průkopníka této formy nákupu.

Dle www.liberecky-kraj.cz se nachází vodní elektrárna Spálov v západní části města Semily při soutoku řeky Jizery s Kamenicí. Vodní dílo kubistického stylu bylo vybudováno v letech 1921 - 1926 za účelem využití nespoutané síly řeky Jizery pro výrobu elektřiny. Hydroelektrárna je vedena jako technická památka a je jedinečná svým autentickým vzhledem, jenž je v souznění s okolní přírodou. Elektrárna prošla v roce 1998 celkovou revizí a modernizací, jejímž důsledkem došlo ke zvýšení vyrobené energie z původních 2 MW na 2,4 MW a k nárůstu průměrné roční výroby až o 30 %, čímž dosahuje hodnoty až 12 GWh.

7.3 Plyn

Podle Strategického plánu, Programu rozvoje města Semily 2012 proběhlo zahájení plynofikace ve městě Semily v roce 1946 a v současné době je město z velké části plynofikováno. Majitelem a provozovatelem je RWE – Východočeská plynárenská a.s. Západně od města Semily se nachází vysokotlaký (VTL) plynovod, na který jsou ve městě napojeny středotlaké (STL) a nízkotlaké rozvody (NTL). Současná kapacita je tak využita při maximálním odběru plynu ze 75 % a i s rezervou je schopná pokrýt dodávku plynu pro předpokládanou výstavbu v budoucích 20 letech.

7.4 Dopravní infrastruktura

7.4.1 Silniční a statická doprava

V současnosti neprochází zájmovým územím žádná dálnice, rychlostní silnice ani jiná silniční komunikace I. třídy. Síť silnic tvoří tři komunikace II. třídy a několik silnic III. třídy, jejichž vlastníkem je Liberecký kraj. Silnice II. třídy byly vybudovány za účelem lepšího propojení bývalých okresů.

Podle Strategického plánu, Programu rozvoje města Semily 2012 tvoří skelet silnic na území města silnice II/ 289, která vede z Roprachtic na rozcestí Slaná (Bořkov u Semil) a je zároveň z hlediska intenzity zatížení dopravy i tou nejvýznamnější. Silnice II/ 288 vedoucí z Železného Brodu do Horní Sytové je druhou nejzatíženější, poslední silnice II/292 se line z Železného Brodu na křižovatku na Cimbále. Na území samotného města je nejzatíženější komunikací Nádražní ulice, v úseku od křižovatky s ulicí Luční vedoucí na Riegrovo náměstí. Silnice III. třídy tvoří hustší síť, tyto pozemní komunikace zpravidla vzájemně propojují obce a napojují se na ostatní pozemní komunikace. Pro zvýšení plynulosti a přehlednosti dopravy byl v nedávných letech v centru města, na území Riegrova náměstí, vystaven kruhový objezd.

Se silniční dopravou je úzce spjata i statická doprava, pod níž se rozumí doprava v klidu či parkování. Se zvyšujícím se trendem automobilizace roste přirozeně rovněž poptávka po parkovacích plochách.

Na území města Semily je možné využít veřejná bezplatná parkoviště a parkoviště u supermarketů, díky nimž dochází ke snížení problémů spojených s parkováním uvnitř centra města. Ve městě jsou značené parkovací plochy, např. parkoviště v Nádražní ulici či před objektem obchodního domu Prior, u nichž je doba parkování omezena prostřednictvím parkovacích kotoučů na dobu maximálně 120 minut.

Podle Strategického plánu, Programu rozvoje města Semily 2012 se jeví jako nedostatečná kapacita parkovacích míst v oblasti městských sídlišť. Město však plánuje jejich navýšení, které je spojené s probíhajícím procesem revitalizace sídlišť. Celkově se nachází na území město přes 600 garážovaných parkovacích míst, s jejichž navýšením město do budoucna nepočítá.

7.4.2 Veřejná doprava

Veřejná doprava je na území města Semily obsluhována železniční a autobusovou přepravou. Vedle trati Pardubice - Liberec 030 s celostátním významem zajišťuje železniční obsluhu na území města i regionální trať 035, která má zastávku ve Spálově a vede ze Železného Brodu do Tanvaldu. Na trati 030 z Pardubic do Liberce jsou zavedeny pravidelné dvouhodinové intervaly rychlíků, které jsou v provozu od 4 do 22 h a zajišťují tak rychlejší dostupnost do vzdálených krajských měst. Na trati je vedle osobní přepravy zřízena i přeprava nákladní.

Dle Strategického plánu, Programu rozvoje města Semily 2012 zajišťuje autobusovou přepravu akciová společnost BusLine, která vznikla na konci roku 2010 sloučením bývalých přepravců ČSAD Semily a ČSAD Jablonec. Autobusová doprava je využívána především za účelem vyjížděky za prací či do škol. Vedle autobusového nádraží, které se nachází v blízkosti vlakového nádraží, je po městě umístěno ještě 8 autobusových zastávek. Do města zajiždí i dálkoví autobusoví dopravci jako například Osnado Trutnov s.r.o., KAD s.r.o. Vrchlabí a další. Autobusová doprava tak zajišťuje poměrně dobrou dostupnost do okolních měst, jimiž jsou Turnov, Jilemnice, Jablonec nad Nisou či Liberec, ale zároveň tak i do mimokrajských center, jakými jsou Vrchlabí, Jičín, Hradec Králové, Trutnov a Praha. Jako nepříznivý lze však hodnotit nízký počet nočních a víkendových spojů, ale také dosavadní deficit autobusové obsluhy Bítouchova. Do budoucna uvažuje město o zkušebním provozu jedné linky MHD, která by obsloužila i doposud vzdálená místa, do nichž příměstské autobusy nezajiždí.

7.4.3 Pěší a cyklistická doprava

Na území města je pěší doprava většinou vedena po chodnicích, jež kopírují silniční komunikace. Silnice jsou v rámci bezpečnosti doplněny o přechody se silničními ostrůvky, v hustěji zabydlených oblastech a obytných zónách je omezená rychlost a do silnic jsou zabudovány zpomalovací prahy.

Vedle pěší dopravy je na území města zřízeno i několik turistických stezek, které jsou číselně a barevně značeny, např. cyklostezka Jizera

Nyní probíhá realizace projektu nové lávky přes Jizeru, která bude spojit Ostrov se sídlištěm Řeky. Výstavba lávky je součástí realizace cyklostezky „Greenway“, částečně jí dotují Česko – polské fondy.

8 Hospodářský vývoj

Město Semily prošlo od svého vzniku dlouhým hospodářským vývojem. I přes nepříznivé klimatické podmínky, svažité, místy až příkrý terén a nepříliš úrodnou půdu, se místní obyvatelstvo živilo dlouhou dobu jednoduššími formami zemědělství, jež byly zastoupeny rolnictvím a pěstováním nenáročných textilních plodin. Významnou a nejvíce pěstovanou kulturní plodinou zde byl len, který byl ručně zpracováván v téměř každé domácnosti. Však také lnářství, soukenictví a plátenictví byly až do 19. století zdejšími nejhojněji rozšířenými řemesly. V Podmoklicích se těžila hlína, jež se svými kvalitními vlastnostmi osvědčila jako vhodná pro využití v oblasti hrnčířství a cihlářství. Svůj význam zde mělo i sklářství, ale i broušení a leštění drahých kamenů, jejichž předním nalezištěm byla proslulá hora Kozákov.

Až do roku 1850 nestál ve městě žádný průmyslový objekt. Teprve druhá polovina 19. století znamenala pro tehdy nově jmenované okresní město pozitivní zlom v průlomu hospodářství. S nástupem průmyslové revoluce šířící se z Britských ostrovů začal upadat dosavadní význam lnářství a město se rychle přeorientovalo na průmyslovou textilní výrobu využívající sílu řeky. V Semilech vyrostlo hned několik textilních továren, jež zaměstnávaly vedle Semilanů i obyvatele z dalekého okolí. Podniky prosperovaly a své zboží vyvážely do celého světa. Vedle textilního průmyslu se ve městě prosadila i výroba rakví a truhlářských produktů. Taktéž i lokální výroba hraček produkovaných v závodě TOFA získala uznání a odbyt nejen doma, ale i ve světě.

Od 90. let 20. století postupně docházelo ke snižování významu těchto průmyslových odvětví. Postupem docházelo ke snížení jejich produkce. Vzhledem ke ztrátě odbytu na trhu bývalého prostoru socialistického bloku, nenalezením nových poptávek a silící levné asijské konkurence došlo k zániku mnoha zdejších podniků.

V současné době se již město Semily odklání od industriální výroby, blíže řečeno od zpracovatelského průmyslu, který byl charakteristický pro období éry velké industriální revoluce až po konec období socialismu, ale orientuje se spíše na terciér, tedy na oblast veřejných služeb a administrativní činnost. V současnosti je v oblasti průmyslu zaměstnána zhruba jedna třetina z ekonomicky aktivních obyvatel. Pro město má příznivý význam vysoká míra podnikatelské aktivity, na níž se podílejí většinou malí podnikatelé a živnostníci, převážné vedení jako fyzické osoby. Drobné podnikání má ve městě již

dlouholetou tradici, jejíž vzrůst podnítil i již zmíněný úpadek velkých průmyslových podniků. Vedle vysoké míry zaměstnaných v podnikatelské sféře je ve městě i vysoký podíl zaměstnaných ve státní a veřejné správě, ve školské a zdravotnické oblasti.

Tabulka 7: Podnikatelské subjekty na území města Semily v roce 2010

Počet podnikatelských subjektů		2 271
Hospodářská činnost podle převažující činnosti	Zemědělství, lesnictví, rybolov	63
	Průmysl	347
	Stavebnictví	363
	Doprava a spoje	37
	Obchod, prodej a opravy motorových vozidel a spotřebního zboží a pohostinství	717
	Ostatní obchodní služby	367
	Veřejná správa, obrana, povinné sociální pojištění	11
	Školství a zdravotnictví	74
	Ostatní veřejné, sociální a osobní služby	283
Hospodářská činnost podle právní formy	Státní organizace	23
	Akciové společnosti	10
	Obchodní společnosti	155
	Družstevní organizace	13
	Živnostníci	1734
	Samostatně hospodařící rolníci	-
	Svobodná povolání	93
	Zemědělství podnikatelé	28
	Ostatní právní formy	215

Zdroj: Český statistický úřad, Veřejná databáze, Vybrané statistické údaje za obce

8.1 Hlavní průmyslové podniky ve městě

AXL, a.s., Semily

Podle Jakla a Jakubec (2004, s. 208) vznikla akciová společnost AXL roku 1994 restrukturalizací státního podniku TECHNOMETRA Semily, jejíž začátky sahaly až do roku 1945. Areál podniku se nachází v ulici 3. května, v periferní části města, při pojizerské silnici II/292 ve směru na Jilemnici. Současná firma se 150 zaměstnanci navázala na tradici strojírenského průmyslu a na trhu prosperuje s hydraulickými produkty. Dnes vyrábí hydraulické válce, sedadla, agregáty, leteckou hydrauliku a letecké podvozky. Firma poskytuje i služby v podobě oprav a modernizací hydraulického servořízení a válců, opravy letecké techniky.



Obrázek 9: Areál podniku AXL a.s.

Zdroj: vlastní fotodokumentace

HYBLER TEXTIL, s.r.o.

Podle www.hybler.cz se společnost HYBLER TEXTIL, s.r.o. propaguje na trhu jako podnik s dlouholetou tradicí. Firma začala podnikat již v roce 1894 v Benešově u Semil, kde zakladatel firmy, Josef Václav Hybler, zřídil průmyslovou přádelnu. Po první světové válce založil i tkalcovnu na zpracování příze. Firma silně prosperovala v období první republiky, kdy dodávala své zboží mimo Československa i do řady evropských zemí a do zámoří. Druhá světová válka způsobila útlum textilní výroby a byla nahrazenou výrobou válečných průmyslových výrobků firmy Zittwerke. Od konce druhé světové války až do politického převratu v r. 1989 byla součástí řetězce Bavlnářských závodů a později spadala pod státní podnik Kolora. Nová společnost Hybler textil s.r.o. byla založena v roce 1996 po uplatnění restitučních a privatizačních nároků přímých potomků zakladatele.

Areál závodu sídlí v periferní části města Semily, při levém břehu řeky Jizery, v ulici Bavlnářská 137. Podnik má k dispozici dílnu s úpravnou tkanin a konfekční výrobou. Svými produkty nezasobuje jen Českou republiku, nýbrž je expeduje v 70% i do zemí Evropské unie, východní Evropy a do zámoří.



Obrázek 10: Hybler textil, s.r.o.

Zdroj: vlastní fotodokumentace

Semilské strojírny s.r.o.

Dle <http://www.unistroj.com> se firma Semilské strojírny s.r.o. stala v roce 1997 součástí firmy UNISTROJ s.r.o., která odkoupila 100% podíl majetku strojíren od státu. V současné době spolu obě firmy úzce spolupracují. Semilské strojírny s.r.o. se specializují na výrobu a opracování svařovaných konstrukcí, typickými produkty jsou lžice k nakladačům, dopravníky, nádrže a jiné. Firma Semilské strojírny s.r.o. sídlí v Semilech, v ulici Bořkovská, při silnici II/ 289 a zaměstnává 50 zaměstnanců.

POLYFORM - FASHION STYLE – POSTFORMING ELEMET, spol. s.r.o.

Dle www.polyform.cz působí firma na trhu od roku 1994, v roce 2002 však začala pracovat pod novým názvem FASHION STYLE – POSTFORMING ELEMET, spol. s.r.o. Firma se orientuje na výrobu a prodej kuchyňských pracovních desek. Produkty jsou na českém, slovenském a evropském trhu prodávány pod ochrannou známkou POLYFORM . Společnost má mnoho stálých velkých odběratelů v síti prodejen OBI, HORNBACH a firem kuchyně Horák, JAMALL ad. Taktéž ale zásobuje i menší lokální odběratele. Objekt firmy sídlí v okrajové části města Semily, v ulici Bořkovská, při silnici II/ 289.

JVS Semily, s.r.o.

Podle www.jvs-semilskapekarna.cz sídlí Semilské pekárny JVS v jižní části města Semily, v ulici 3. května, při pojizerské silnici II/ 292. Průmyslový podnik vznikl v roce 1991 privatizací části bývalého státního závodu Východočeské pekárny a cukrárny. Potravinářský podnik se orientuje na výrobu a prodej pekařských a cukrářských výrobků. Své produkty distribuuje do severovýchodní oblasti České republiky včetně Krkonoš. V minulých letech prošla čtyřpodlažní budova pekárny rekonstrukcí a modernizací. Vedle počtu navýšení vlastních prodejen roste i počet zaměstnanců pekárny. V současné době zaměstnává firma 230 lidí a řadí se k významným lokálním zaměstnavatelům města.

TISKÁRNA GLOS SEMILY, s.r.o.

Podle www.glos.cz byla tato tiskárna v Semilech založena již roku 1888, stála na Komenském náměstí a získala si velkou tradici. Původní majitel tiskárny, Antonín Švejnar, ji o dvanáct let později prodal Josefu Glosovi, jenž vystavil zanedlouho v centru města, ve Špidlenově ulici, novou modernější budovu tiskárny. Po znárodnění v roce 1948 se stala tiskárna součástí podniku Východočeských tiskáren Pardubice. V rámci restituce baly roku 1992 založená nová firma, která se postarala o rekonstrukci a modernizaci tiskařského podniku, jehož výroba byla převedena na kvalitní ofsetový tisk. Firma zaměřuje svoji výrobu na tisk odborných publikací, časopisů, kalendářů, samolepek a spousty dalších propagačních materiálů.



Obrázek 11: Objekt tiskárny Glos

Zdroj: vlastní fotodokumentace

Tabulka 8 udává přehled všech 14 ekonomických subjektů s 50 a více zaměstnanci, které působí na území města Semily. Data se vztahují k 31. 12. 2010. Z tabulky je patrné, že k největším lokálním zaměstnavatelům se sídlem v Semilech se řadí pekárny JVS Semily, s.r.o., městská Nemocnice s poliklinikou Semily a strojírenská akciová společnost AXL. Zbylých 11 ekonomických subjektů poskytuje ve svých podnicích 50 až 99 pracovních míst.

Tabulka 8: Semily - ekonomické subjekty s 50 a více zaměstnanci v r. 2010

Obchodní jméno	Sídlo	Převažující činnost	Kategorie podle počtu zaměstnanců
JVS Semily, s.r.o.	Semily	Výroba pekařských a cukrářských výrobků, kromě trvanlivých	250 – 490
Nemocnice s poliklinikou Semily	Semily	Ústavní a zdravotní péče	250- 499
A X L, akciová společnost	Semily	Výroba hydraulických a pneumatických zařízení	100 – 199
Město Semily	Semily	Všeobecné činnosti veřejné správy	50 – 99
AGROCENTRUM JIZERAN, a.s.	Semily	Smišené hospodářství	50 – 99
FASHION STYLE - POSTFORMING ELEMENTE, s.r.o.	Semily	Výroba dých a desek na bázi dřeva	50 – 99
Gymnázium I. Olbrachta, příspěvková organizace	Semily	Střední všeobecné vzdělávání	50 – 99
HYBLER TEXTIL, s.r.o.	Semily	Tkaní textilií	50 – 99
Integrovaná střední, příspěvková organizace	Semily	Střední odborné vzdělávání na učilištích	50 – 99
Okresní soud v Semilech	Semily	Činnosti v oblasti spravedlnosti a soudnictví	50 – 99
SETORA, spol. s r.o.	Semily	Výroba ostatních dřevěných, korkových, proutěných a slaměných výrobků, kromě nábytku	50 – 99
SOCIÁLNÍ SLUŽBY SEMILY	Semily	Sociální péče v domovech pro seniory	50 – 99
ÚŘAD PRÁCE V SEMILECH	Semily	Regulace a podpora podnikatelského prostředí	50 – 99
Základní škola Dr. F. L. Riegra	Semily	Primární vzdělávání	50 – 99

Zdroj: Ústav územního rozvoje

8.1 Zemědělství

Podle dat Českého statistického úřadu ztrácí oblast zemědělství, rybolovu a lesnictví na atraktivitě. Ubývá počet zaměstnaných v tomto hospodářském sektoru. Na území města Semily hospodaří v oblasti zemědělství Agrocentrum Jizeran, a.s. a dále několik soukromých vlastníků. Z důvodů nepříznivého svažitého podhorského terénu není orná půda téměř využívána k pěstování zemědělských plodin. Oblast určená pro rybářskou činnost se rozprostírá v severní části Semil, v ulici Cihlářská, kde se nachází malý areál pro chov a líheň ostruhovitých ryb.

8.2 Rozvojový potenciál území pro podnikání

V Semilech nenajdeme ucelenou plochu určenou průmyslové výrobě a skladování. Textilní ani dřevozpracující průmysl již nejsou v současné době tak aktuální. Od 90. let je jejich produktivita na ústupu až útlumu. Částečně zde převládá průmysl strojírenský, dřevozpracující a potravinářský. Plochy průmyslové výroby jsou ve městě situovány v několika lokalitách.

Ve východní části území Semil, v ulici 3. května jsou soustředěny plochy strojírenského a potravinářského průmyslu. Najdeme zde areál strojírenského podniku AXL, a.s., budovu pekáren JVS Semily, s.r.o. a dále pak budovu bývalé tkalcovny, jejíž přízemí obývá prodejna a sklad Jamall nábytek, a.s. a první patro budovy okupují vietnamští prodejci. V lokalitě Řeky se nachází největší průmyslový areál, jenž byl v minulosti vymezen pro textilní výrobu. V současné době je areál z části obýván společností HYBLER TEXTIL, s.r.o. Na webových stránkách města Semily je tento prostor na seznamu evidovaných objektů nabízených pro podnikatelskou a investiční činnost. Díky svému architektonickému a historickému významu by měl být ponechán a rekonstruován.

Další lokalita se nachází v Bořkovské ulici při silnici II/ 289, kde se v části areálu bývalého podniku Polyform soustřeďuje dřevozpracující průmysl firmy Fashion Style – Postforming Elemente, s.r.o. V téže lokalitě sídlí i objekt Semilské strojírny s.r.o. Plochy určené pro skladování jsou situovány při silnici II/ 288 směrem do Železného Brodu, kde sídlí sklady pro obchod se sportovním zbožím ACRA. Dnes se nachází v této lokalitě další, nově vybudovaný velkosklad pro ložní zboží vyráběné a prodávané firmou Matějovský.

„Brownfields a greenfields“

Na administrativním území Semil je evidováno celkem 15 lokalit stanovených jako „brownfields“ a „greenfields“. Jedná se o nevyužívané pozemky a prostory bývalých průmyslových podniků, které jsou na oficiálních stránkách města prostřednictvím vyvěšeného dokumentu nabízeny k účelu investiční a podnikatelské činnosti.

9 Bydlení

Podle dat Českého statistického úřadu docházelo ve městě Semily od roku 1991 až do dneška ke stálému pozvolnému rozšiřování domovní a bytové výstavby. I když současná výstavba obytných ploch určených pro hromadné bydlení s ohlédnutím na předešlé období let 1981- 1991 spíše stagnuje. Ač ve městě dochází k trvalému úbytku obyvatelstva, který je způsoben především záporným saldem migrace, tedy větším počtem osob z města vystěhovalých než do města přistěhovalých, stoupá stále tendence po poptávce bytů.

9.1 Domovní a bytový fond

Podle Českého statistického úřadu činil celkový počet domů v Semilech v roce 2001 1324. Počet zástavby 899 rodinných domů převažoval nad počtem 172 bytových domů. Podle počtu bytů však převažuje bydlení v obytných domech s více byty. V období let 2002 až 2010 bylo v Semilech vystavěno dalších 106 bytů, celkový počet bytů v Semilech v roce 2011 činil 3959.

Podle zpracovaného Územního plánu Semily 2010 zaujímají současně vystavené rodinné domy plochu 155 ha a dalších 69 ha je navrženo a zaneseno v územním plánu města. Zástavba bytových domů zabírá celkovou plochu zhruba 18 ha a další 3 ha jsou navrženy. Na poměrně dlouhé období je tedy navržen dostatek rozvojových ploch určených k bydlení. Plánovaná výstavba nových rodinných a bytových domů by měla dle návrhů územního plánu probíhat v lokalitách Vinice, Letná, Nad Nádražím, Řeky, Bítouchov, kde předpokládá výstavbu celkem maximálně 876 bytů v rodinných a bytových domech.

Podle strategického plánu, Programu rozvoje města Semily 2012 je město poměrně bohatým vlastníkem bytů. Pod majetek města spadá 618 bytů, což činí zhruba 16% z celkového bytového podílu. Od roku 1990 město prodalo 669 bytů a uvažuje o prodeji 5 bytových domů. Město je vlastníkem cca 460 bytů s regulovaným nájemným se sníženou kvalitou, přičemž se ceny tohoto typu nájemného pohybují cca od 26 do 33 Kč/m²/ měsíc. Tyto pronájemné ceny se pohybují v porovnání s tržním pronájmem hluboko pod čarou. Dále vlastní město asi 150 bytů se smluvním nájemným, jehož cena se odvíjí od velikosti

bytu, po zaokrouhlení cca od 50 do 54 Kč/m²/ měsíc. Tyto ceny se již přibližují tržním cenám, které jsou posuzovány soudním znalcem na základě map nájemného spravovaných Ministerstvem pro místní rozvoj.

Jinak je to však s finančním ohodnocením parcel určených pro individuální výstavbu, tedy pro plochy vymezené k výstavbě rodinných domů, které jsou v porovnání s okrajovými obcemi navazujícími na město výrazně vyšší. Skupování levnějších parcel v přilehlých obcích je i jedním z důvodů odlivu obyvatel z města Semily.

Tabulka 9: Přehled vývoje počtu obyvatel a domů dle výsledků sčítání od r. 1869

Sčítání v roce	Počet obyvatel	Počet domů
1869	4219	561
1880	5186	631
1890	5 929	651
1900	6305	714
1910	7552	829
1921	6671	900
1930	7396	1069
1950	6844	1172
1961	7081	1129
1970	8077	1191
1980	8464	1154
1991	9399	1305
2001	9262	1324

Zdroj: Český statistický úřad, Veřejná databáze

Tabulka 10: Přehled počtu bytů bytového fondu v Semilech v r. 2010

Byty úhrnem			3804
V tom	Byty obydlené		3417
	Z toho	V rodinných domech	1081
		V bytových domech	2291
	Byty neobydlené v obydlených domech		165
	Byty neobydlené v neobydlených domech		222
	Z toho podle důvodu	Obydlené přechodně	27
		Slouží k rekreaci	121

Zdroj: Český statistický úřad

Tabulka 11: Přehled počtu domů bytového fondu v Semilech v r. 2010

Domy úhrnem			1324
Z toho domy obydlené			1110
Z úhrnu obydlených domů	Rodinné domy		899
	Bytové domy		172
	Domy podle vlastnictví	Soukromých osob	908
		Obce, státu	76
		SBD	39
	Domy postavené	Do 1919	188
		1920 – 1945	247
		1946 – 1980	401
		1981 – 2001	258

Zdroj: Český statistický úřad

9.2 Obytné zóny

Ač první zmínky o založení Semil pocházejí již ze 14. století, nemůže se město pyšnit tradičním historickým jádrem, tak jak tomu bývá u měst obdobného stáří. Za jakési historické centrum města je považována oblast Komenského náměstí, Jíloveckého potoka a Koštofranku, jež se rozprostírají na mírném návrší pravostranného břehu řeky Jizery, kde najdeme pozůstatky někdejší městské zástavby. Později sestoupilo městské centrum do nížeji položené oblasti, blíže k řece Jizeře, do území dnešního Riegrova náměstí, kde byl příhodnější terén pro obytnou výstavbu. V současné době jsou zde soustředěny plochy občanské vybavenosti, především střediska obchodu a služeb.

Ve druhé polovině 19. století si začaly zabírat půdu v okolí vodního toku Jizery i průmyslové objekty, jež využívaly vedle výhodného rovinatého terénu i dominující sílu řeky. S rozvojem průmyslu a nárůstem obyvatel byly vyžadovány i nároky na nové obytné plochy, na nichž byly časem vystavěny jak rodinné, tak bytové domy. Největší koncentrace obyvatel se začala soustřeďovat na levém břehu Jizery, kde začala vznikat v druhé půlce 20. století bytová sídliště.

Podle Prokeše a kol. (2010, s. 51 - 53) se nej hustší koncentrace obyvatel v Semilech nachází právě ve vícepodlažních bytových domech na čtyřech semilských sídlištích. Všechny semilské lokality s hromadnou sídlištní zástavbou byly vybudovány na levém břehu řeky Jizery v místní části Podmoklice. Nejstarší semilské sídliště pro 1100 obyvatel bylo vystaveno v rozmezí let 1951 – 1961

na území bývalého fotbalového hřiště mezi řekou Oleškou a Nádražní ulicí a disponovalo mateřskou školou. V letech 1961 – 1966 probíhala výstavba dalšího sídliště v Podmoklicích. Tentokrát se však jednalo již o panelovou výstavbu čtyř pětiposchodových domů v ulici Luční, které nabízely bydlení pro 1300 lidí a byly doplněny o plochy občanské vybavenosti v podobě mateřské školy, jeslí a prodejny potravin. V průběhu 70. a 80. let 20. století vyrostly další tři semilská sídliště. Sídliště Pod Nádražím se třemi třináctiposchodovými paneláky vzniklo v letech 1974 – 1977, sídliště Černý most bylo pojmenované po místním silničním mostu a o jeho výstavbu se postaralo bytové družstvo. Největší sídliště Řeky se rozprostírá východním směrem od největšího bývalého textilního podniku založeného Franzem Schmittem (objekt dnešní společnosti HYBLER TEXTIL, s.r.o.). Sídliště Řeky vzniklo v období let 1978 až 1984, sestávalo ze 14 panelových domů s kapacitou pro 2300 obyvatel, jež měli k dispozici i základní školu a samoobsluhu.

Od roku 2005 prochází sídliště Řeky nákladnou revitalizací, v průběhu které dochází nejen k postupné renovaci obytných domů, ale i k parkovým úpravám, rekonstrukci dětských hřišť a ploch technické infrastruktury a mnohých dalších.



Obrázek 12: Revitalizace sídliště Řeky
Zdroj: vlastní fotodokumentace

Podle Územního plánu Semily, 2010 je zástavba rodinných domů umístěna v městských částech navazujících na plochy občanské vybavenosti. Na pravém břehu řeky Jizery se jedná o lokality Vinice, v níž není zastoupena příliš hustá zástavba, dále se jedná o lokalitu Nad Školami, ve které bylo za poslední dva roky vystavěno nejvíce rodinných

domů. Na levém břehu je zástavba rodinných domů situována v oblastech Nad Nádražím a Letná. Ostatní zástavby rodinných domů a zahrádkářských kolonií s chatami jsou vytvořeny ve svazích údolí řeky Jizery. Další rodinné domky jsou lokalizovány v okrajových částech města a v bývalých samostatných obcích Spálov a Bítouchov, kde však převládají domy venkovského charakteru povětšinou s roztroušenou zástavbou.

9.3 Územní plán Semily

Územní plán obce či města je chápán jako právní územně plánovací dokument, jenž je zhotovován na základě stavebního zákona a je schvalován usnesením zastupitelstva obce nebo města. Územní plán si nechává vyhotovit každá obec či město a obecně sestává ze dvou základních částí, jimiž jsou grafická část (koordinační výkres) a textová část.

9.3.1 Objednatel, pořizovatel, projektanti

Město Semily si nechalo vypracovat územní plán, jehož zřizovatelem byl Městský úřad Semily, obvodní stavební úřad, oddělení územního plánování. Město Semily nemělo zpracované územně analytické podklady, tudíž byly vypracovány Průzkumy a rozborů pro Územní plán Semily, které byly dle stavebního zákona v souladu a rozsahu s územně analytickými podklady. Byly zpracovávány během období listopadu 2007 až března 2008. Územní plán Semily byl schválen zastupitelstvem města Semily a účinnosti nabyl v prosinci 2010.

Vedoucí projektantkou byla schválena Ing. Arch. Alena Košťálová, která se podílela spolu s Ing. Arch. Ivanem Wahlou na urbanistickém řešení územního plánu. Oblastí životního prostředí a zeleně se zabýval RNDr. Josef Glos a Ing. Draga Kolářová. Zemědělskou přílohu zpracovala Svatava Poláková, dopravu Ing. Rostislav Košťál. Na zpracování vodního hospodářství, energetiky a plynofikace se podíleli Ing. Milan Jokl a Vladimír Marek. Digitální zpracování vedli Ing. Rostislav Košťál s Ing. Gabrielou Košťálovou.

Podle www.semily.cz byl v Územním plánu Semily doposud ustanoven jeden návrh změny týkající se vymezení a změny plochy pro bydlení a jejího dopravního napojení.

9.3.2 Vymezení zastavěného území

Podle Územního plánu Semily 2010 je vymezené správní území města Semily v souladu se zákonem o územním plánování a stavebním řádu (stavební zákon). Zastavěné území bylo nově vymezeno k 1. 1. 2001. Území města Semily sestává ze třech katastrálních území jimiž jsou: k.ú. Semily, k.ú. Bítouchov u Semil a k.ú. Spálov

9.3.3 Koncepce rozvoje území obce a jeho hodnot

Podle Územního plánu Semily 2010 je hlavní prioritou koncepce území obce a jeho hodnot zachování stávající urbanistické a architektonické struktury a kompozice města s jeho místními částmi, přičemž nové plochy musejí tyto podmínky zohledňovat. Regulační zásady musí dbát na zachování estetické úrovně obrazu sídla a zachování kvalitního životního prostředí.

Obec rozprostírající se v přírodně atraktivním prostředí počítá v budoucích 15 letech s možným nárůstem obyvatel, jenž by mohl dosáhnout hodnoty až 9700 obyvatel (dnes podle ČSÚ 8 681 obyvatel, stav k 31. 1. 2011). Tento demografický předpoklad souvisí i s návrhem předpokládané výstavby cca 350 až 500 rodinných domů a 300 bytů. Při výstavbě se musí hledět na ochranu kvality okolní přírody, která je chápána jako zásadní složka prostředí pro život zdejších obyvatel.

9.3.4 Urbanistická koncepce

Podle Územního plánu 2010 je v textové části dokumentu zaměřující se na navržení obytné zástavby navrhováno doplnění ploch v návaznosti na plochy současného stavu. Venkovská zástavba by měla probíhat v okrajových částech města (Spálov u Semil, v S a V okraji k. ú. Bítouchov u Semil a dále pak Z a V okraji k. ú. Semily, v částech Klinkovice, Cimbál, Nouzov).

Plochy individuálního nízkopodlažního městského bydlení by měly navazovat na stávající plochy tohoto charakteru, tedy na části Bítouchov u Semil a dále na okrajové části Semil (Letná, Nad Nádražím, Vinice, Strážník, Pod Haldou a Výstrčka).

Doplnění ploch pro hromadné bydlení je navrženo ve stávajících sídlištích v Řekách a nově také na Letné. Počítá se i s územní rezervou v lokalitě Pod Vartou. V ulici Nádražní jsou doporučeny plochy smíšené s nízkopodlažní zástavbou, která je typická pro plochy

občanského vybavení stávajícího stavu v historickém jádru Semil a v městské části Podmoklice.

Nové plochy veřejného prostranství jsou navrženy v Jílovecké ulici před třemi stávajícími roubenými chalupami.

V části ÚP Semily 2010 věnované občanské vybavenosti, jejíž stav je ve městě na dobré úrovni, je nastíněno doplňkové navržení ploch občanské vybavenosti, sportu, komerce a rekreace. V okrajových částech města by mělo být rozšíření občanského vybavení v souladu s rozšířením ploch obytné zástavby. Sportovní plochy by měly být zčásti zrekonstruovány a doplněny. Územní plán počítá i s navržení sportovních ploch v podobě krytého bazénu, zimního stadionu a hřišť pro malé sporty. Umístění zimního stadionu by mohlo být situováno v nefunkčních plochách bývalých průmyslových objektů.

Rekreační plochy, které jsou rozmístěny v okrajových částech města, jsou v návrhu doplněny o lokalitu na JV okraji města. Nová rekreační plocha je navržena i v Bítouchově u Semil, kde by mohl být zřízen při řece Jizeře autokemp.

Textová část ÚP Semily 2010 věnující pozornost plochám výroby a skladování monitoruje po městě velké množství těchto funkčních ploch, jež ale nejsou intenzivně využívány, a proto počítá spíše s jejich znovuoživením a budoucím maximálním využitím.

Plán počítá i s rozšířením průmyslové plochy v areálu bývalé firmy Polyform. Plochy skladování jsou navrženy u stávajícího velkoskladu prodejny ACRA.

Velký zřetel klade ÚP úpravám historicky a architektonicky cenné a kvalitní průmyslové továrny Hybler textil, s.r.o. v Řekách.

Řešení ploch dopravní infrastruktury jsou stěžejním úkolem územního plánu. Velká pozornost je věnována přeložce společného úseku silnic č. II 289 a č. II 292, které by měly být přeloženy do jižní části města, kde by měly procházet lokalitou Pod Vartou přes skladový a průmyslový areál u řeky Jizery a dále pak přes okraj průmyslového areálu u řeky Olešky. Dále by měla být přeložena silnice č. II/ 289 z Husovy ulice do Jílovecké ulice. Při její realizaci se počítá se zachováním roubených chalup, s minimálními stavebními úpravami zchátralé zástavby na jižní straně Jílovecké ulice. ÚP počítá také s přeložením silnice č. II/292 do východní části od železniční trati. S tímto krokem by došlo i k přemístění autobusového nádraží blíže k vlakovému a dále k jejich sloučení. Tato navrhovaná přeložení silničních komunikací by měla být řešením při odlehčení dopravy ve středu města včetně ulice Tyršovy a Nádražní. Územní plán navrhuje i zřízení obratiště

autobusů v Bítouchově, jelikož není tato část města doposud veřejnou dopravou obstarávána. Navrženy jsou rovněž nové cyklotrasy, cyklostezky a účelové komunikace.

V části textu věnované technické infrastruktuře je kladen důraz na navržení ploch pro fotovoltaickou (solární) elektrárnu. V lokalitě Řeky by měly být realizovány geotermální vrty, s jejichž kladným vyhodnocením by došlo i k následnému zřízení geotermální elektrárny.

V rámci dbaní o ochranu životního prostředí se zřetelem na ekologii by neměla být ve městě opomenuta navrhovaná doplnění územní zeleně.

9.3.5 Koncepce uspořádání krajiny

Podle Územního plánu 2010 vychází koncepce uspořádání krajiny ze základních krajinných charakteristik území města, jimiž jsou Ještědsko - kozákovský hřbet a Podkrkonošské podhůří. Vedle toho dodržuje historicky utvářené způsoby využití krajiny, kde zaměřuje zřetel na rozšiřující se urbanizované prostředí městské i venkovské povahy. Plán uspořádání krajiny se drží zájmů trvale udržitelného rozvoje, který dbá na zachování a zvýšení ekologických, estetických a rekreačních hodnot přírody.

V části textu věnované koncepci uspořádání krajiny je zdůrazněn hlavní cíl koncepce, jenž dbá na ochranu současných přírodně nejcennějších území. V případě města Semily se jedná o přírodní rezervaci Údolí Jizery u Semil a Bítouchova a přírodní památku Galerie.

Koncepce uspořádání krajiny se podílí na diferenciaci přírodní krajiny do ploch s různým způsobem využití. Vymezuje územní systémy ekologické stability (ÚSES), dbá na zabezpečení prostupnosti krajiny a spolupodílí se na vytvoření podmínek pro její rekreační využití. V některých částech dosud neurbanizované krajiny v návaznosti na zastavěná území jsou umístěny plochy různých způsobů využití, např. plochy bydlení, sportu, veřejné vybavenosti atd. V ostatních zákoutích krajiny mimo zastavěná území je upřednostňováno zachování polyfunkčního rázu krajiny.

Plochy hospodářské jsou diferencovány dle způsobu využití. Řadíme mezi ně plochy zemědělské a lesní. Plochy zemědělské jsou zemědělským půdním fondem, jsou vymezeny zákonem o ochraně zemědělského půdního fondu.

Plochy smíšené nezastavěného území mohou svým charakterem představovat plochy zemědělské, lesní, přírodní, vodohospodářské popřípadě rekreační.

Plochy přírodní jsou funkčně samostatné plochy, které jsou vymezeny za účelem zajištění ochrany krajiny a přírody. Jsou mezi ně zahrnuty především plochy zvláště chráněných území, území Evropsky významné lokality soustavy NATURA 2000 a Území ekologické stability (ÚSES).

V severozápadní části zájmového území, v údolí řeky Jizery a Kamenice. Územním plány Semily navrhuje dva úseky na biogeografické úrovni, jedná se o úsek neregionální a lokální úrovně ekologické stability. Navrženy jsou nadregionální biocentrum C44 Údolí Jizery a Kamenice a nadregionální biokoridor K30, jenž vychází z předešlého biocentra. Tyto segmenty jsou vyhraněny dvěma osami a ochrannými zónami, jež jsou většinou vymezovány do vzdálenosti 2 km od osy koridoru. ÚSES na lokální úrovni je navržen v severní a severovýchodní části řešeného území v podobě mezofilně (středně vlhké) hydrofilní větvi, které jsou napojeny na výše zmiňované nadregionální biocentrum Údolí Jizery a Kamenice. Nejvýznamnější větev propojuje navrhovaná lokální biocentra Kříby, Palackého sady, biocentrum Nouzov a Pansko a pokračuje mimo zájmové území do Benešova u Semil.

Navržené plochy biokoridorů a biocenter by měly sloužit k reprezentaci pestré škály typických geograficky primárních společenstev. Tyto plochy tvoří překryvný režim nad plochami s různým způsobem využití. Zejména se jedná o lesní, vodní, přírodní a smíšené nezastaveného území. Výjimkou je lesopark Palackého sady, jenž je určen jako parková zeleň, tedy plocha veřejného prostranství.

9.4 Strategický plán, Program rozvoje města Semily, pro období 2012 – 2020

Strategický plán programu rozvoje je chápán jako jeden z hlavních rozvojových dokumentů územního celku (obce, města či regionu), jenž představuje předpokládaný souhrnný rozvoj daného územního celku v delším časovém období.

Strategický plán, Program rozvoje města Semily 2012 vychází z analýzy současného stavu veřejných i soukromých aktivit demografického, sociálně – ekonomického, kulturního a ekologického charakteru na území obce či města. Na základě této analýzy jsou navrženy strategické cíle rozvoje a následné návrhy opatření k jejich dosažení. Tento strategický dokument udává základy pro další rozvoj města, jenž je úzce spjat i

s následujícím rozvojem regionu. Dokument je zpravidla vytvářen městským či obecním úřadem a schvaluje se na základě usnesení zastupitelstva města nebo zastupitelstva obce.

Podle Strategického plánu, Programu rozvoje města Semily 2012 je Město Semily vlastníkem tohoto již několikátého koncepčního rozvojového dokumentu, jehož oficiální název zní Program rozvoje města Semily (PRM SM). Jedná se o strategický rozvojový dokument, jenž byl zpracován v rámci projektu Vstřícný úřad – spokojený občan, který byl dotován z finanční podpory Operačního programu Lidské zdroje a zaměstnanost (OPLZZ). Dokument může být chápán buď jako aktualizace již předešlého zastaralého dokumentu Program rozvoje města Semily, nebo může být vnímán jako nový rozvojový program. Dokument je pojat coby časově omezený akční plán, jenž je zpracováván s výhledem k roku 2020. Program byl průběžně zpracováván v období května 2011 až ledna 2012. Data v dokumentu jsou vztaženy k 31. 12. 2011.

Podle Strategického plánu, Programu rozvoje města Semily 2012 se na vypracování tohoto plánu podílelo 9 odborných pracovníků Městského úřadu Semily, jež konzultovali zpracování programu se společností SPF GROUP v.o.s. Do vypracování rozvojového programu města byla zapojena i široká veřejnost města, která měla možnost přispět svými připomínkami, ty byly následně pracovníky úřadu zpracovány a prokonzultovány.

9.4.1 Shrnutí současného stavu, návrhy a cíle

Všechna data týkající se tohoto rozvojového dokumentu vycházejí z jeho textové části.

Obyvatelstvo

Podle Strategického plánu, Programu rozvoje města Semily 2012 bude muset město zpracovat okolnost trendu o zvyšujícím se počtu obyvatel v poproduktivním věku v rámci rozvojového programu města. Nutností bude poskytnout dostatečnou kapacitu míst v sociálních zařízeních pro tuto věkovou skupinu obyvatel a zajistit jim dostatek vhodných aktivit. S předpokládaným počtem snižování žáků bude nutné řešit redukce tříd.

Hospodářství

Podle Strategického plánu, Programu rozvoje měst Semily 2012 je míra nezaměstnanosti ovlivněna nedostatkem pracovních míst, špatnou dopravní dostupností do okolních měst, nedostatečnou kvalifikací obyvatel, neochotou obyvatel dojíždět za zaměstnáním a neochotou získat nové kvalifikace.

Školství

Podle Strategického plánu, Programu rozvoje města Semily 2012 bude nutné řešit z důvodů trvalého trendu snižování počtu žáků ve třídách ZŠ a SŠ redukci počtu tříd. V oblasti mateřských bude nutné postarat se o rekonstrukci či výstavbu nové budovy školky Pod Vartou.

Sociální služby

Podle Strategického plánu, Programu města Semily 2012 je další rozvoj v oblasti sociálních služeb řešen v Komunitním plánu sociálních služeb regionu Semilsko. Realizace jejich cílů je závislá na získávání finančních dotací z různých zdrojů a rozpočtu města Semily a spádových obcí.

Zdravotnictví

Podle Strategického plánu, Programu rozvoje města Semily 2012 je nutné zachovat v oblasti zdravotnictví strukturu a rozsah péče a to z důvodu poskytování péče jinými zdravotnickými institucemi pro spádovou oblast Semil. Následně se vyžaduje zajistit dostatek finančních zdrojů pro působnost nemocnice a samozřejmě zvyšovat úroveň služeb pro pacienty.

Kultura

Podle Strategického plánu, Programu rozvoje města Semily 2012 se stará o zajištění kulturního života ve městě samotné Město Semily, dále řada dobrovolných spolků a neziskových organizací. Cílem je zlepšit kvalitu prostorů a vybavení KC Golf a na Ostrově zajistit kryté zázemí pro letní akce.

Sport

Podle Strategického plánu, Programu rozvoje města Semily 2012 se počet sportovních zařízení jeví jako dostačující. Cílem je částečně zredukovat a částečně rekonstruovat sídlištní sportovní zařízení. Vhodné by bylo doplnit městský stadion o „umělé“ hřiště a možnost zřízení atletických disciplín. Naléhavé je též vyřešit majetkové poměry.

Cestovní ruch

Podle Strategického plánu, Programu rozvoje města Semily 2012 se jako nezbytné jeví vyzdvihovat město v kontextu s širším okolím (Bozkovské dolomitové jeskyně, Český ráj, Kozákov). Propagovat tradice hračkařství a řemesel, geologické jedinečnosti, klid, bezpečnost a relaxaci.

Doprava

Podle Strategického plánu, Programu rozvoje města Semily 2012 se jako vhodné jeví navýšit počet parkovacích míst v oblasti sídlišť, dále zajistit autobusovou obslužnost i v oblasti Bítouchova a zřídit jednu okružní linku v rámci MHD.

Technická infrastruktura

Podle Strategického plánu, Programu rozvoje města Semily 2012 je cílem zabývat se postupnou renovací veřejného osvětlení. Navrhovaná je výstavba geotermálního vrtu pro získání tepelné a elektrické energie. Navrhuje se rozšíření kanalizace do doposud nepokrytých částí města a rekonstruovat úpravnu vody v Příkrém.

Zemědělství

Podle Strategického plánu, Programu rozvoje města Semily 2012 by měla být podporována ekologická výroba, alternativní zdroje energie a dále by se měla zvyšovat podpora prostoru pro chov zemědělského dobytka a pěstování rychle rostoucích plodin a technického konopí.

Hospodaření

Podle Strategického plánu, Programu rozvoje města Semily 2012, město realisticky předpokládá, že by vzhledem k Rozpočtovému výhledu města pro roky 2012 – 2014 mohlo dojít v úrovni příjmů k nárůstu daňových příjmů, které souvisejí s ústupem ekonomické krize. S tím i dále předpokládá postupné zlepšování hospodářského stavu.

10 Představy a vnímání města jeho obyvateli

10.1 Rozhovor s panem K.

Rozhovor pokládá autor za nedílnou součást urbánní studie města. Díky této formě samosběrného způsobu získávání informací je možné vniknout do jakýchsi tajů zkoumaného města, pod jeho povrch, jenž nám poskytuje důležité svérázné informace, které nejsou běžně v literárních či webových zdrojích zmíněny. Při shromažďování dat získaných z odpovědí na dané dotazy, jejich analýze a následné interpretaci je ovšem důležité, mít stále na mysli, že výpovědi respondenta jsou značně zabarveny vlastními zkušenostmi a dojmy, a proto je třeba brát názory respondenta za subjektivní.

Disman (200, s. 124) uvádí rozhovor jako jednu z technik sběru dat. „*Vyžadované informace jsou získávány v přímé interakci s respondentem. Rozhovor může být prováděn tváří v tvář nebo telefonicky*“.

Autor zvolil nestandardizovaný rozhovor tváří v tvář, při kterém byly respondentovi kladeny otevřené otázky.

Podle Dismana (2002, s. 121) je nestandardizovaný rozhovor jeden z postupů kvalitativního výzkumu. Jedná se tedy o nepřímou techniku sběru dat, stejně tak jako u studia různých dokumentů.

Disman (2002, s. 121) nazývá tuto metodu jako reaktivní, což znamená, že respondenti si jsou vědomi toho, že jsou předmětem výzkumu. V průběhu procesu sběru informací tazatel vyvolává reakci, kterou hodlá následně analyzovat.

Rozhovor s panem K. (59 let), který žije v Semilech od svého narození, byl koncipován především na téma současného a předchozí hospodářského rozvoje města, s nímž souvisely i otevřené dotazy vázající se na pozici bývalé průmyslové výroby, především té textilní.

Pan K. zasvětil svůj celý život práci v textilním průmyslu, kde působil ve funkci seřizovače tkalcovských strojů. Do roku 2008 pracoval v největším textilním semilském

podniku, z něhož byl však v roce 2008 jako zhruba dalších 100 zaměstnanců propuštěn a to z důsledku ukončení chodu tkalcovny, s níž skončila i produkce tkalcovského zboží.

Rozhovor s respondentem se začal odvíjet právě od této textilní společnosti, o níž nemá pan K. příliš pozitivní mínění. A to především z důvodu nesympatií vůči současným vlastníkům textilního podniku, jež ho získali po roce 1989 díky uplatnění restitučních nároků a privatizačních procesů přímých rodových potomků. Nový vlastník získal vedle tohoto podniku ještě několik dalších továren, jež byly až do doby revolučního převratu v r. 1989 součástí státního podniku Kolora a zároveň již neměli žádného přímého vlastníka. Většinu těchto továren však přivedli noví majitelé svým nešetrným vedením ke zkáze, díky níž přišlo mnoho lidí naráz o svá zaměstnání.

Podle internetových stránek nejmenovaného textilního podniku, z něhož byl pan K. propuštěn, se však firma sídlící v Řekách dosud preferuje jako jeden z hlavních českých textilních výrobců, jenž 70% svých produktů dodává na evropský a zámořský trh. Někteří obyvatelé města se však domnívají, že tato firma již neexistuje a pokud ano, pak možná papírově, ale ne produktivně. V části objektu továrny prý dnes působí pouze kancelářská činnost. Vlastníci údajně nenápadně rozprodávají vybavení podniku, a to z důvodu, aby mohli vyplatit mzdy administrativním pracovníkům. Jiní obyvatelé Semil pokládají majitele za překupníky, jež nakoupené vyrobené zboží přebalují, přelepují svými štítky a prodávají pod svou značkou.

Pan K. chápe držitele firmy za jakési zlo, v jejichž rukou neměl podnik nikdy spočinout, protože ho přivedli nešetrným vedením k totálnímu úpadku. Podle průzkumu internetových stránek, které jsou stále aktualizované, se však společnost preferuje jako stále činná, vedle textilní produkce podnikají vlastníci ještě pod záštitou jiné společnosti, ekonomicky aktivní v oblasti malých vodních a solárních elektráren a v dalších jiných oborech. Pan K. tvrdí, že i malá vodní elektrárna v Řekách, jež byla součástí největšího restituovaného textilního podniku v Semilech, byla záhadným způsobem z podniku vyvedena.

Z rozhovoru vyplynulo, že pan K. vnímá oba dva vlastníky firmy jako jakési rušivé elementy města. Podle jeho názoru se těmito dvěma negativním subjektům podařilo nejen zruinovat prosperující podniky ve městě, ale současně zamezují i dalšímu rozkvětu města. Respondent má dojem, že ve městě není prostor pro rozvoj. Tvrdí, že od 90. let 20. století nedošlo v Semilech k žádnému výraznějšímu rozmachu, vyjímaje objektů sféry služeb

a občanské vybavenosti, jež prošly rekonstrukcí či byly nově zřízeny. Jmenovány byly například nové kanceláře VZP, přebudovaná Komerční banka, rekonstruovaná městská nemocnice či nově zřízená budova Policie ČR.

Podle pana K. se prý údajně v minulých letech pojednávalo o zavedení nové průmyslové výroby ve městě, jež by se orientovala na produkci a výzkum plastového, pryžového a čalouněného zboží pro oblast automobilového průmyslu. Navrhovaným podnikem byla společnost GRUPO ANTOLIN, s.r.o., jejíž průmyslový areál dnes sídlí v městské okrajové části Turnov. Návrh na zavedení výroby byl však zřejmě z ekologických důvodů zamítnut. Pan K. vidí za tímto výsledkem opět práci velkých místních podnikatelů, kteří se svoji aktivitou přičinili o jeho nezřízení. Přičemž v podniku viděl možnost poskytnutí mnoha pracovních míst, díky nimž by klesla míra nezaměstnanosti nejen ve městě ale i ve spádových obcích, z nichž dnes obyvatelé dojíždí za prací právě do tohoto jmenovaného turnovského podniku. Právě v zavedení chodu nějaké této podobné rozumné firmy do města vidí pan K. rozvojový potenciál Semil.

V rámci dialogu byl též okrajově nastíněn názor na vedení města, v jehož čele stojí starosta. Pan K. vnímá působnost současného pana starosty spíše neutrálně, během rozhovoru však zmínil, že by bylo vhodné, kdyby pan starosta věnoval přesně tolik pracovní angažovanosti v Semilech, kolik ji vykonává při politické činnosti v Praze.

Během hovoru byl i zmíněn proces již rozběhlé realizace projektu nové lávky přes Jizeru, která má pěším a cyklistům přiblížit propojení trasy sídliště Řeky s parkem na Ostrově. Lávka je součástí jedné z etap projektu cyklostezky Greenways Jizera a z části je sponzorována Česko – polským dotačním titulem. Pan K. nemá nic proti samotné lávce, nespokojený je však s jejím navrženým vzhledem, jenž bude díky mohutným obloukům se závěsnou mostovkou narušovat daleký pohled do krásné krajiny. Vzápětí však dodává, že finance vložené do tohoto díla by bylo příhodnější použít pro jiné potřebnější účely.

Konečná fáze rozhovor se stočila k tématu urbanistické koncepce, z níž vzešlo, že pan K. přemítá i o prostorovém uspořádání nejen obytné zástavby, ale i o umístění jiných urbanistických prvků, které by mohly nepromyšleným usazením rušit pohled na město a okolní krajinu. Za hodnotnou a vzhlednou výstavbu s přirozeným krajinným souzněním pokládá lokalitu Nad školami, v níž vyzdvihuje zástavbu terasovitého charakteru, která

kopíruje svažité terén. Za kulturní dominantu města považuje Základní školu I. Olbrachta a Gymnázium I. Olbrachta, jež jsou zdárnými příklady oné terasovité podoby.

Na závěr autor dodává, že je respondent v současné době opět zaměstnán v odvětví textilního průmyslu tentokrát v Libštátském textilním závodu (LTZ), jenž jako jeden z mála textilních podniků vyskytujících se v oblasti Horního Pojizeří doposud prosperuje. Respondent pan K. je podle autorova názoru mistrem svého oboru. O hospodářských a společenských poměrech, dále pak především o historii průmyslu v Semilech, a nejen toho textilního, by jistě dokázal rozprávět pan K. celé hodiny. Tímto patří respondentovi velký obdiv a dík za ochotu a vstřícnost poskytnout autorovi tento zajímavý a informačně přínosný rozhovor.

Podle Dismana (2002, s. 172) musí být dosavadní výzkum doplněn o další dva rozhovory, které slouží pro srovnání a ověření platnosti tvrzení pana K. V rámci kvalitativního výzkumu, v autorově případě nestandardizovaného rozhovoru, bylo nutné realizovat alespoň další dva rozhovory, které ověří platnost tvrzení pana K.

V autorově případě se jednalo o formální doplnění, při němž bylo dvěma novým respondentům, panu M. (49 let) a panu Ř. (30 let), přečteno tvrzení pana K. Jeho cílem bylo vyvolat v respondentech reakce na předešlé výpovědi a debatovat o nich. Dedukcí nových výpovědí dospěl autor k závěru, že oba dva respondenti souhlasí s tvrzením pana K. a tím rovněž došlo k ověření platnosti jeho tvrzení. Tento sociologický nástroj se nazývá metodologická triangulace a spočívá v užití dvou různých metodologických metod, po jejichž uplatnění dochází k získání objektivních informací o studovaném objektu.

10.2 Dotazníkové šetření

Studovanou literaturou k této části závěrečné části bakalářské práce byla učebnice českého sociologa a profesora Miroslava Dismana (2002) nesoucí název „Jak se vyrábí sociologická znalost“.

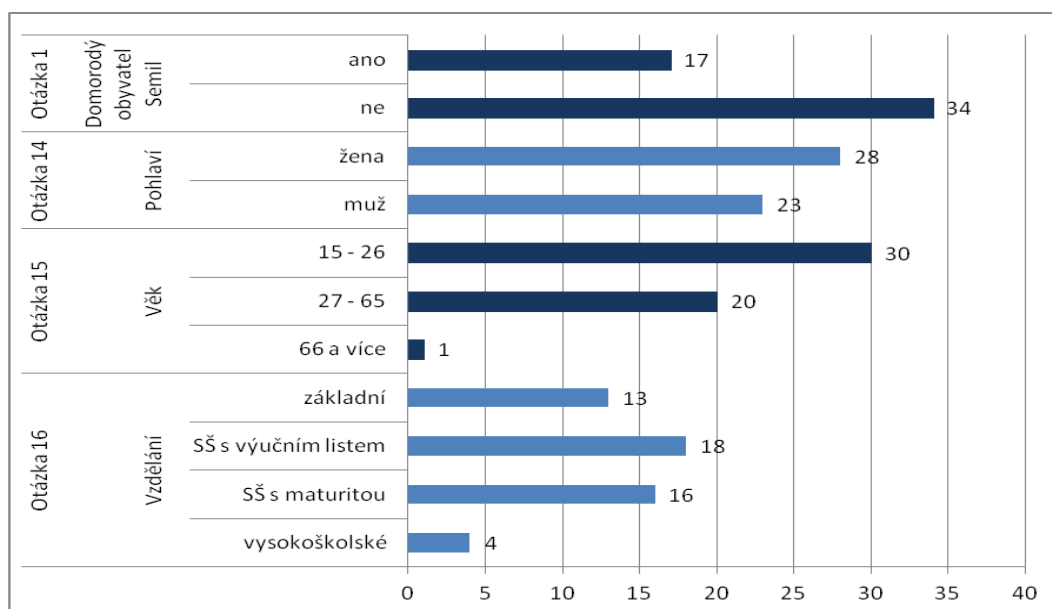
Autorovo dotazníkové šetření sestávalo z 16 otázek, ze 13 otázek uzavřených a 3 otázek otevřených. Naprostý poměr uzavřených otázek byl koncipován z důvodu snadnějšího vyhodnocování dotazníků.

Dotazníková šetření byla šířena v tištěné podobě. Na území města Semily byly rozdány dotazníky do jednoho ze vchodů panelového domu v Řekách, dále do jedné z tříd čtyřletého Gymnázia Ivana Olbrachta a pár dotazníků přišlo do ruky Semilanům zaměstnaným v textilním podniku LTZ. Celkový počet 60 kusů dotazníků byl šířen v průběhu měsíce května a vyhodnocen počátkem června 2012. Návratnost dotazníků čítala 51 kusů, tedy 85%.

Dotazníky byly vytvořeny za účelem získání lokálně - geografických dat, odpovědi respondentů byly zdrojem informací zaměřených na vnímání města jeho obyvateli. 6 otázek neslo demografický charakter, dalších 6 otázek bylo věnováno sféře služeb s důrazem kladeným na vnímání a využití místních supermarketů a kamenných obchodů a jejich nabídku zboží. Dvě otázky zjišťovaly vnímání a povědomí přírodních a kulturních dominant města, jedna otázka dala prostor obyvatelům vyjádřit svůj návrh k účelu využití opuštěných pozemků a objektů bývalých průmyslových objektů a zbývající jedna otázka se dotazovala na jejich úmysl budoucího žití v Semilech.

10.3 Vyhodnocení a interpretace dotazníkového šetření

Otázky 1, 14, 15, 16 jsou demografického charakteru a jsou považovány za filtrační otázky. Všechny 4 dotazy jsou hromadně vyhodnoceny v rámci jednoho grafu.



Graf 1: Demografické údaje o osobě respondenta

Z grafu 1 vyplývá, že z celkového počtu 51 respondentů jich je pouze 17 rozenými (domorodými) obyvateli města a zbylých 34 dotazovaných se mezi rozené občany nepočítá. Počet respondentů tvořilo 28 žen a 23 mužů. Největší věkové zastoupení tvořila skupina 30 respondentů ve věku 15 – 26 let, dále 20 respondentů ve věku 27 – 65 let a pouze jeden z dotazovaných byl starší 66 let. Mezi nejvyšším dosaženým vzděláním dominovalo středoškolské vzdělání s výučním listem (18 osob), dále středoškolské vzdělání s maturitou (16 osob), základní vzdělání (13 osob) a vysokoškolské vzdělání (4 osoby). Poměrně vysoké zastoupení respondentů se základním vzděláním může být přisuzováno žákům Gymnázia Ivana Olbrachta, kteří v době šetření ještě neměli složené maturitní zkoušky.

Otázka 3 : Pracujete/ studujete v Semilech?

Tabulka 10: Počet pracujících/ studujících v Semilech

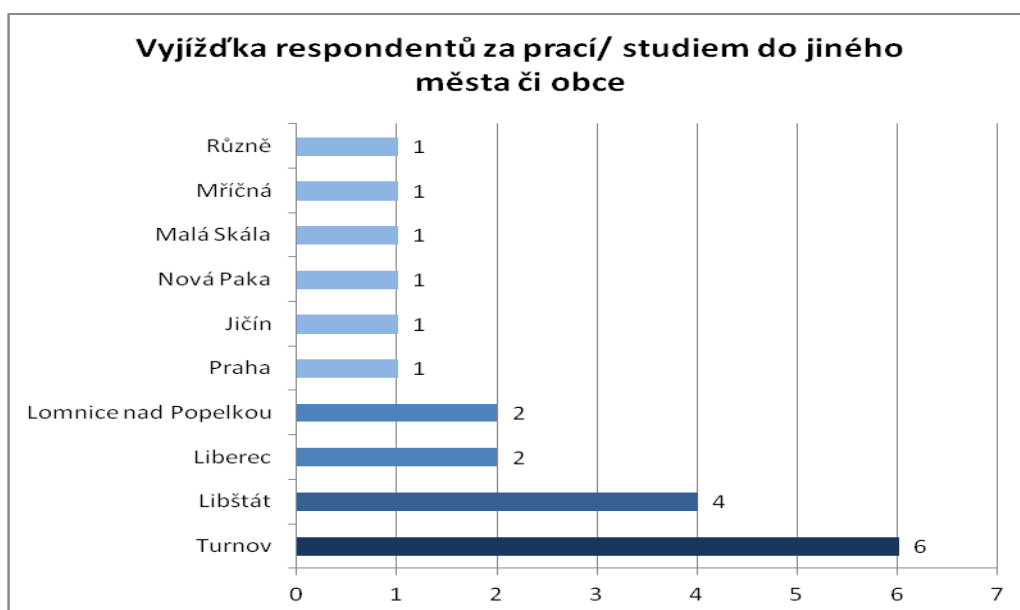
Otázka 3	Odpověď	
Pracujete/ studujete v Semilech?	Ano	Ne
	23	28

No otázku číslo 3 odpovědělo 23 respondentů kladně a zbylých 28 respondentů záporně. Můžeme se tedy domnívat, že převážná polovina dotazovaných vyjíždí za prací/ studiem do jiného města, či je nezaměstnaná, v důchodu nebo na mateřské dovolené.

Otázka 4: Vyjíždíte za prací/ studiem do jiného města (obce)? Pokud ano, do jakého?

Tabulka 11: Počet vyjíždějících za prací/ studiem do jiného města (obce)

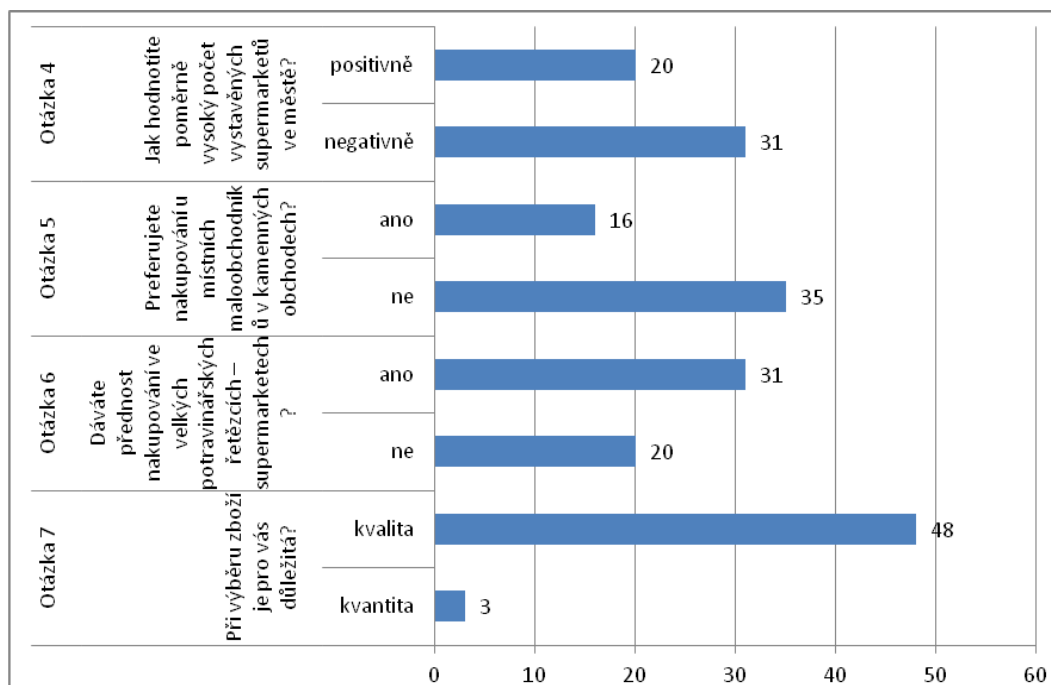
Otázka 4	Odpověď	
Vyjíždíte za prací/ studiem do jiného města?	Ano	Ne
	20	31



Graf 2: Dojíždka za prací/ studiem do měst (obcí)

Z tabulky 13 vyčteme, že počet 20 respondentů vyjíždí za prací či studiem do jiného města (obce). Přičemž graf 2 ukazuje, že tito vyjíždějící cestují převážně do měst. Nejvíce respondentů cestuje do Turnova (6 osob), do Libštátu (4 osoby), dále pak do Liberce (2 osoby) a Lomnice nad Popelkou (2 osoby). Většina respondentů cestujících do zaměstnání či školy dojíždí do měst ležících v území semilského okresu nebo Libereckého kraje. Tři z respondentů dojíždějí do měst Královehradeckého a Středočeského kraje.

Otázky 4 - 7 se dotýkají sféry služeb, jsou zaměřeny především na oblast místních supermarketů a maloobchodů.



Graf 3: Hodnocení, preferování nákupů, kvantita/ kvalita

Graf 3 zahrnuje čtyři otázky, jež vypovídají o hodnocení supermarketů, o upřednostňování velkých potravinářských řetězců před maloobchody a upřednostňování kvality před kvantitou.

Z grafu pro otázku 4 je patrné, že více než 60% respondentů hodnotí vysoký počet vystavených supermarketů ve městě negativně. Přičemž vyvracují svá tvrzení v následujících otázkách 5 a 6, v nichž vypovídají, že ač hodnotí vysoký počet potravinářských řetězců negativně, dávají stejně přednost nákupům v supermarketech než u maloobchodníků v kamenných obchodech. Z grafu k otázce 7, jež se dotýká upřednostňování kvality či kvantity, vyplývá, že 48 respondentů (94%) preferuje kvalitu, pro zbývajících 3 respondenty (6%) je důležitější kvantita.

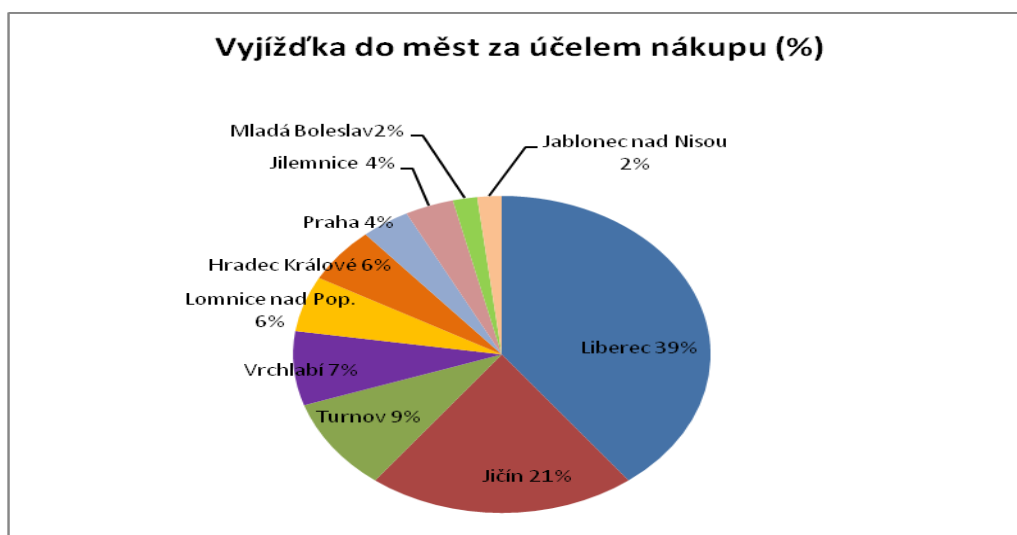
Otázky 8 a 9 se též týkaly obchodní sféry, tentokrát se však respondentů dotazovaly na (ne)dostačující nabídku obchodů v Semilech a případná cílová nákupní města.

Tabulka 12: Hodnocení nabídky zboží v Semilech

Otázka 8	Odpověď	
Vystačíte si s nabídkou zboží v Semilech?	Ano	Ne
	23	28

Tabulka 13: Vyjíždka do měst za účelem nákupu

Otázka 9	Odpověď	
Vyjíždíte za účelem nákupu do jiného města? Pokud ano, do jakého?	Ano	Ne
	28	23



Graf 4: Cílová nákupní města

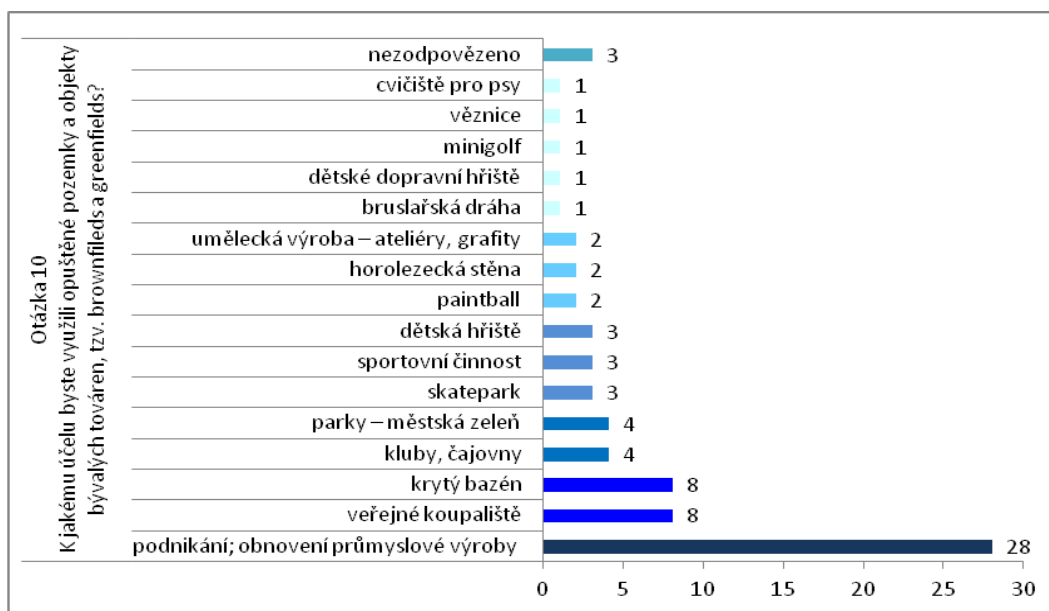
Z grafu 4 vyplývá, že 28 respondentů (55%) vyjíždí za účelem nákupu do jiného města, přičemž převažuje vyjíždění do měst v rámci Libereckého kraje. Cílovými stanicemi jsou však i města sousedního Královéhradeckého a Středočeského kraje. Mezi nejhojněji zmíněnými městy byly Liberec (39%), dále Jičín (21%), Turnov (9%) a Vrchlabí (7%). Ostatními zmíněnými městy byly Lomnice nad Popelkou (6%), Hradec

Králové (6%), Praha (4%), Jilemnice (4%), Mladá Boleslav (2%) a Jablonec nad Nisou (2%).

Otázka 10: K jakému účelu byste využili opuštěné pozemky a objekty bývalých továren, tzv. brownfields a greenfields?

Tabulka 14: Návrhy na využití brownfields a greenfields

Otázka 10	Návrh	Počet zmiňovaných návrhů	(%)
K jakému účelu byste využili opuštěné pozemky a objekty bývalých továren, tzv. brownfields a greenfields?	podnikání; obnovení průmyslové výroby za účelem poskytnutí pracovním míst	28	37
	veřejné koupaliště	8	11
	krytý bazén	8	11
	kluby, čajovny	4	5
	parky – městská zeleň	4	5
	skatepark	3	4
	sportovní činnost	3	4
	dětská hřiště	3	4
	paintball	2	3
	horolezecká stěna	2	3
	umělecká výroba – ateliéry, grafity	2	3
	bruslařská dráha	1	1
	dětské dopravní hřiště	1	1
	minigolf	1	1
	věznice	1	1
	cvičiště pro psy	1	1
	nezodpovězeno	3	4

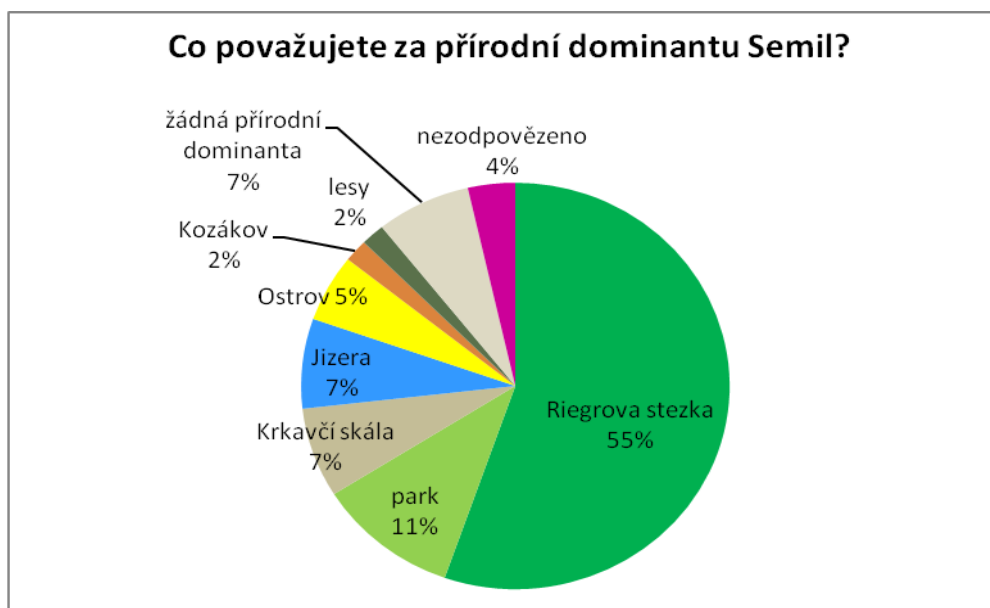


Graf 5: Návrhy na využití brownfields a greenfields

Z grafu 5 a tabulky 16 vztahujících se k otázce 10 je patrné, že respondenti mají mnoho různorodých představ a návrhů, jakými by mohly být zmíněné prostory využity. Obecně by se dalo vyhodnotit, že více jak polovina respondentů se shodla na využití prostorů pro účely podnikání a průmyslovou činnost, další zmíněné návrhy by šlo zařadit do několika oblastí využití, a to především pro plochy sportovní činnosti, plochy s rekreační a parkovou funkcí, plochy pro uměleckou tvorbu.

Podle míry procentuálního zastoupení byl v nejvíce případech zmíněn účel průmyslové výroby a podnikání s cílem poskytnutí pracovních míst (37%). Velké zastoupení měly i navrhované účely pro zřízení veřejného koupaliště (11%), krytého bazénu (11%), zřízení klubů, čajoven (5%) a parkové zeleni (5%). Méněkrát se účely shodovaly v návrzích pro obecně sportovní činnost (4%), zřízení skateparků (4%), dětských hřišť (4%), prostorům pro paintball (3%), horolezeckou stěnu (3%) a umělecké vyžití – ateliéry, grafity (3%). Nejmenší zastoupení měly navržené prostory pro vybudování bruslařské dráhy (1%), minigolfu (1%), věznice (1%) a cvičiště pro psy (1%). Ve třech případech byla otázka nezodpovězena (4%).

Otázka 11: Co považujete za přírodní dominantu města Semily?



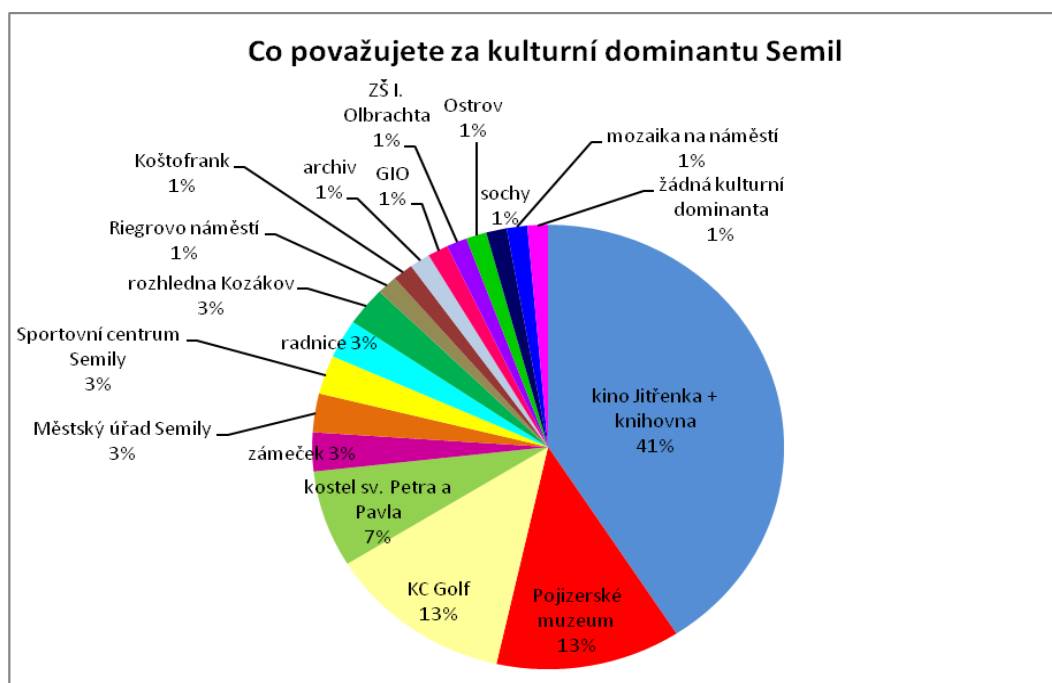
Graf 6: Jmenované přírodní dominanty

Z grafu 6 vyplývá, že Riegrova stezka je vnímána v mysli respondentů za největší přírodní dominantu Semil. V dotaznících byla zmíněna celkem v 31 případech (55%). Další hojněji jmenovanou přírodní dominantou byl park (11%), Krkavčí skála (7%), Jizera (7%). Nižší procentuální zastoupení v počtu zmíněných dominant představoval Ostrov (5%), Kozákov (2%) a lesy (2%). Čtyři respondenti (7%) odpověděli, že město nemá žádnou přírodní dominantu, na otázku neodpověděli 2 respondenti (4%).

Otázka 12: Co považujete za kulturní dominantu Semil?

Tabulka 15: Přehled jmenovaných kulturních dominant Semil

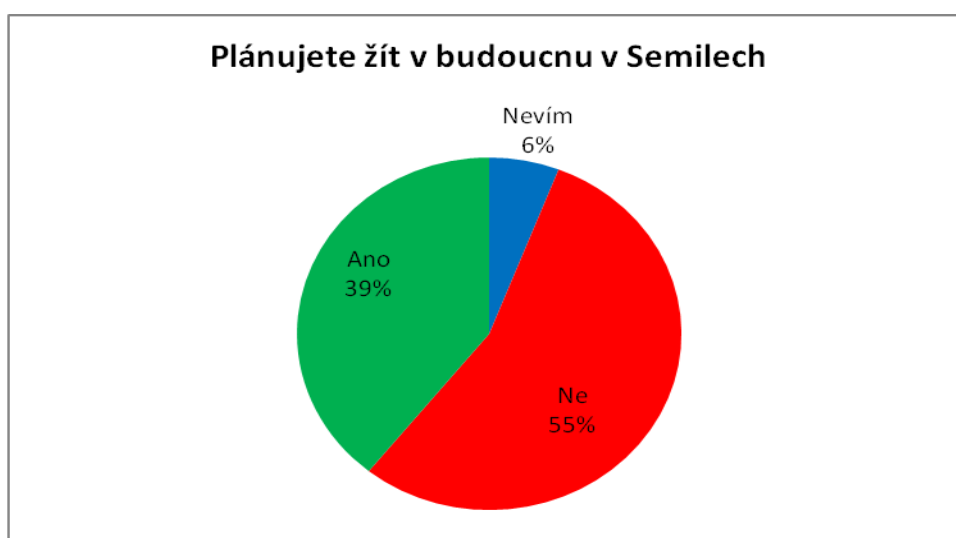
Otázka 12	Kulturní dominanta	Počet zmíněných návrhů	(%)
Co považujete za kulturní dominantu Semil?	kino Jitřenka + knihovna	29	43
	Pojizerské muzeum	9	13
	KC Golf	9	13
	kostel sv. Petra a Pavla	5	7
	Zámeček	2	3
	Městský úřad Semily	2	3
	Sportovní centrum Semily	2	3
	radnice	2	3
	rozhledna Kozákov	2	3
	Riegrovo náměstí	1	1
	Koštofrank	1	1
	archiv	1	1
	GIO	1	1
	ZŠ I. Olbrachta	1	1
	Ostrov	1	1
	sochy	1	1
	mozaika na náměstí	1	1
	žádná kulturní dominanta	1	1



Graf 7: Jmenované kulturní dominanty

Data z tabulky 17 a grafu 6 dokazují, že 29 respondentů považuje kino Jitřenku a knihovnu za největší kulturní dominantu města. K dalším hojně jmenovaným kulturním dominantám patřilo Pojizerské muzeum, KC Golf, kostel sv. Pavla a Petra, zámek, Městský úřad Semily a radnice a rozhledna Kozákov.

Otázka 13: Plánujete žít v budoucnosti v Semilech?



Graf 8: Budoucí život v Semilech

Graf 8 znázorňuje, že 55% respondentů odpovědělo na otázku budoucího žití v Semilech záporně, 39% respondentů počítá, že ve městě budou žít i v budoucnosti a 6% dotazujících prozatím neznalo odpověď na tento dotaz.

10.4 Mentální mapy a jejich vyhodnocení

10.4.1 Mentální mapa

V oblasti urbání geografie nachází čím dál větší uplatnění koncept mentálních map. Využití mentálních nebo též myšlenkových map není preferováno pouze v disciplínách geografie a kartografie, nýbrž nachází velké využití i v oblastech sociologie a psychologie. V oblasti geografie reprezentuje mentální mapa grafické znázornění myšlenek jedince o vnímání a uspořádání určitého geografického prostoru.

Pacione (2009, s. 671) představuje pojem v oblasti urbání geografie jako subjektivní či psychologickou reprezentaci městského prostoru, přičemž pojem mentální mapa zde bývá nahrazován i za kognitivní mapu.

Podle www.jackdaniel.cz jsou za zakladatele mentálních map v oblasti geografie považováni dva Američané. Urbanista Kevin Andrew Lynch a profesor Peter Gould, podle nichž jsou nazvány dva rozlišné druhy mentálních map. Mentální mapa podle K. A. Lynche znázorňuje geografický prostor tak, jak ho jedinec vnímá. Tedy jeho tvar, velikost, prostorové rozmístění prvků a významných objektů. Produktem respondenta jsou pak náčrtky, plánky, schémata či obrázky. Mapy P. Gouldy jsou založeny na osobních (pozitivních/ negativních) postojích respondentů k určitým místům a oblastem a jejich následným slovním zaznamenáním do mapy.

V rámci urbání studie města byly několika dobrovolným respondentům zadány pokyny k vypracování mentální mapy, v níž měli dotazující znázornit své představy o oblasti centra města Semily a jeho prostorovém uspořádání tak, jak ho percepují ve své mysli. Cílem tedy bylo vypracování tzv. Lynchovy mentální mapy.

10.4.2 Vyhodnocení mentálních map

Produktem výsledných mentálních map byl v naprosté většině náskres Riegrova náměstí, z čehož lze usoudit, že většina respondentů vnímá tuto oblast jako centrální. V jednom případě se však respondent neomezil pouze na oblast Riegrova náměstí a rozšířil percepci oblasti centra až po osu vlakového nádraží a dále do protichůdné oblasti městského krematoria. Lze tedy říci, že každý respondent má individuální představy o rozloze a poloze centra.

Skelet všech map tvořily silnice sbíhající se v jednom uzlovém bodě, jenž znázorňoval kruhový objezd. Pátevní linií map byla silnice (č. II 289) procházející středem

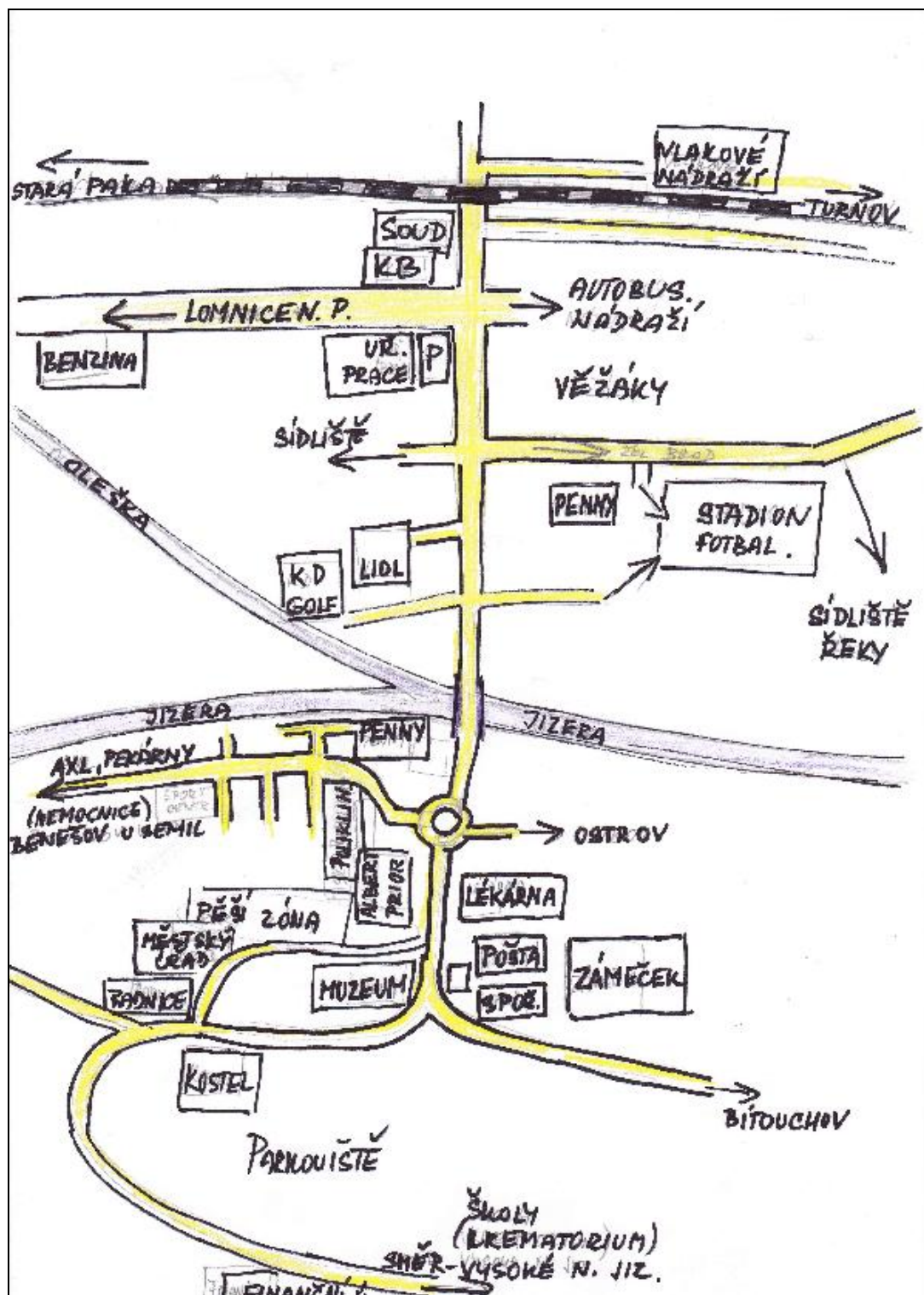
Riegrova náměstí, jež byla ve většině výsledných map utnuta a nenaznačovala další směr pokračování. V rámci silničních linií nebylo opomenuto zakreslení silničních přechodů. Okraje silnic kopírovala zástavba občanské vybavenosti. Významnější prvky byly doplněny o názvy obchodů a služeb (Penny Market, Prior, řeznictví, drogerie, lékárna, kino, pošta, muzeum, městský úřad, kanceláře VZP ad.). Plošně byla zakreslena území městského parku a parkovišť rozprostírající se při okrajích silnic. Tyto oblasti by bylo možné výsledně interpretovat jako oblasti nehybnosti.

Lze usoudit, že centrum, Riegrovo náměstí, je celkově vnímáno jako rušnější oblast, v níž dominují obchody, služby a dopravní infrastruktura. Za okraje centra lze považovat silniční linie a zástavbu služební sféry, jež tvoří bariéru mezi rušným městským a pozvolnějším vesnickým životem.

V podrobnějších náčrtech nebylo opomenuto ani zakreslení autobusové zastávky, zanesení autobusového a vlakového nádraží spolu s dopravními koridory, v nichž byl vyznačen směr jízdy.

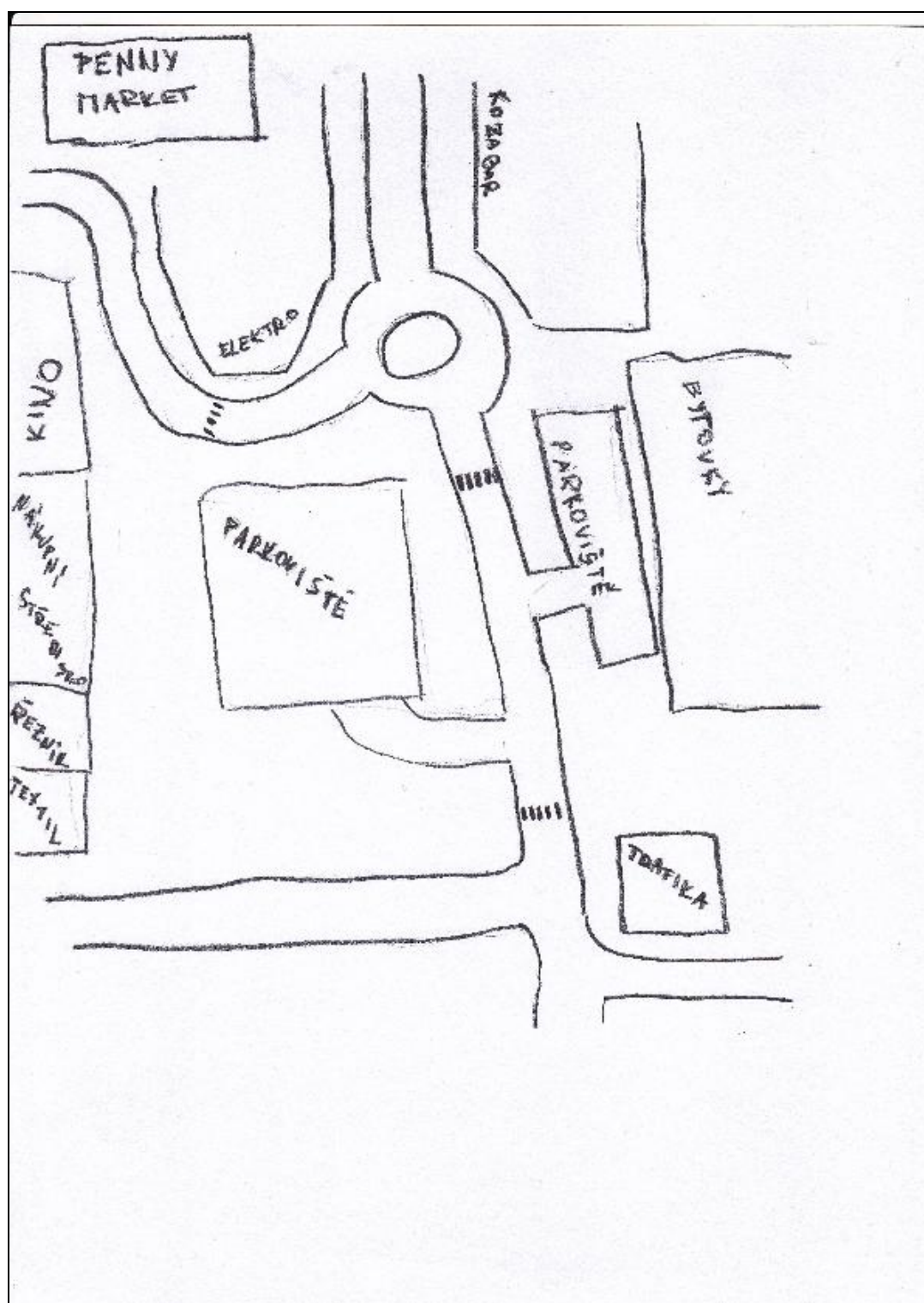
Lze tedy shrnout, že výsledné celky mentálních map, v našem případě centra města Semily, reprezentovaly silnice s uzly, okraje, oblasti a významné prvky.

Na závěr by se hodilo dodat myšlenku význačných urbanistů Knoxe a Pinche (2009, s. 3), jež uvádějí, že města by neměla být chápána pouze jako fyzické struktury, nýbrž jako produkty lidské fantazie.



Obrázek 13: Mentální mapa - respondent 1

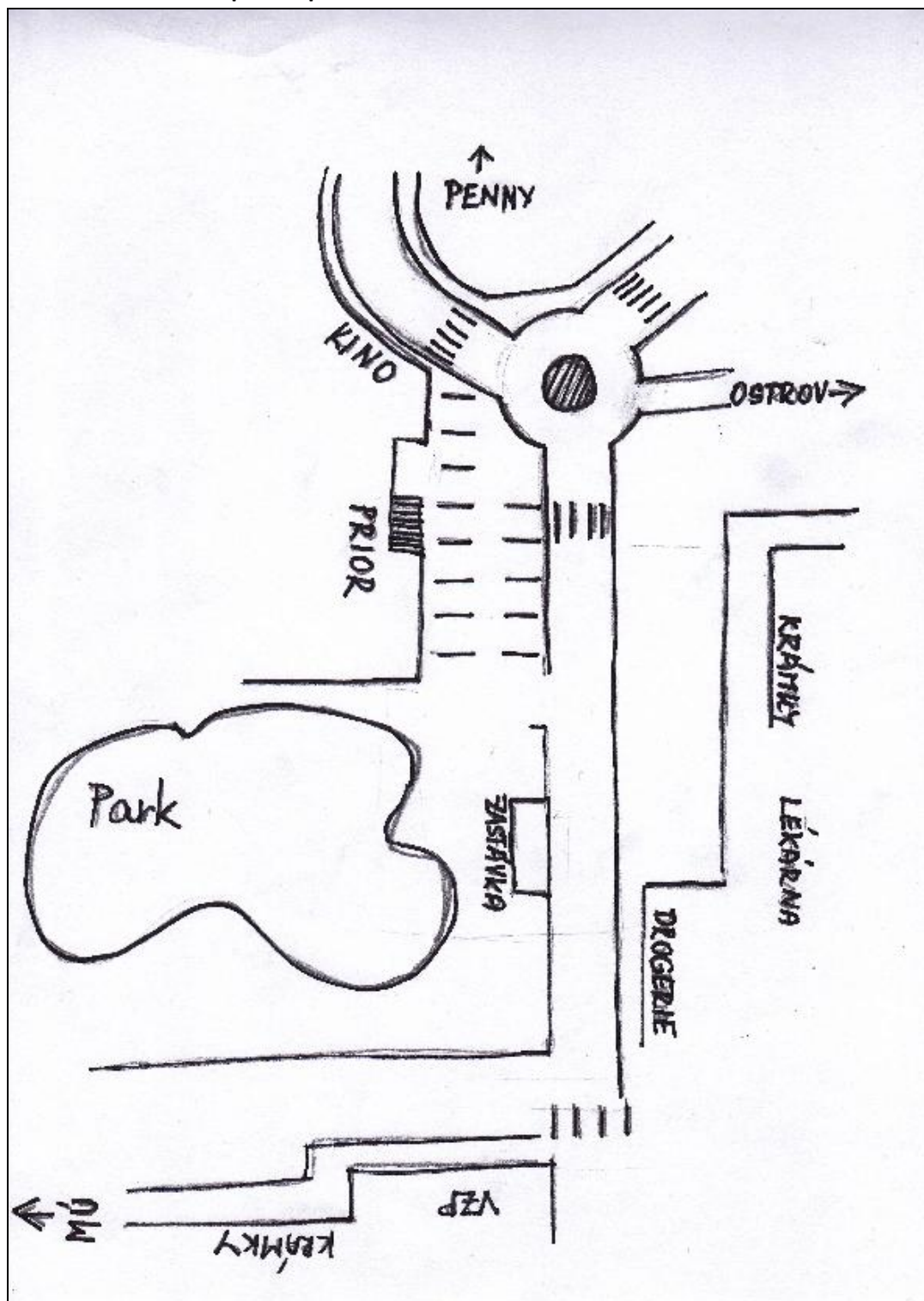
Zdroj: autor



Obrázek 14: Mentální mapa - respondent 2

Zdroj: autor

Obrázek 15: Mentální mapa - respondent 3



Obrázek 15: Mentální mapa - respondent 3

Zdroj: autor

11 Závěr

Téma bakalářské práce „Urbánní studie města Semily“ jsem si zvolila z důvodu vlastního zájmu o bližší seznámení s touto obcí.

Až do počátku sestavování práce jsem vnímala Semily pouze jako šedivé město bez historického ducha, do něhož vyjíždím výhradně za účelem vyřízení administrativních záležitostí, obstarání nákupu či návštěvy lékaře. Avšak toto prosté pojetí jsem rázem změnila po prvním přečtení několika historických řádků citlivě věnovaných tomuto území. Postupným prostudováním literárních spisů, internetových zdrojů, rozvojových programů a plánů města jsem začala nabývat bližších, kompaktnějších informací o tomto někdejší průmyslovém středisku.

V rámci terénních průzkumů, vyhodnocení dotazníkového šetření a mentálních map, poskytnutým rozhovorům, ale také účastí na besedě nesoucí název „Semilské doteky vody“, jsem si ucelila a rozšířila obzory nejen o vlastních představách o městě, nýbrž i podvědomí města v mysli a očích jeho obyvatel.

Práce si kladla za cíl vytvořit tematickou studii s využitím v oblasti vědy a výzkumu. Práci jsem se snažila koncipovat do přehledných tematických kapitol, které byly za účelem snazší představy a přehlednosti doplněny o řadu obrázků, tabulek, mapových kompozic a v závěru i grafů.

V rámci průběžné tvorby práce jsem dospěla následujícímu závěru, že i když byly Semily v době svého nepřesného data založení pouhou vsí, již od prvopočátku nesly charakter města. O tomto faktu dodnes svědčí oblast čtvercového Komenského náměstí, v níž se kdysi soustředil rušný život, jenž se postupem času přemístil do níže položených poloh blíže k řece Jizeře. Obyvatelstvo se z důvodu nepříznivého, svažitého terénu a drsnějšího klimatu živilo pastevectvím, rolnictvím a pěstováním textilních surovin, především lnu, který byl následně téměř ve všech domácnostech zpracováván. Na opravdový hospodářský rozkvět si však musely Semily počkat až do druhé poloviny 19. století, s níž se ohlásila éra průmyslové revoluce. V té době již jmenované okresní město zažívalo rozmach textilního odvětví, ke kterému se časem připojilo i odvětví dřevozpracujícího průmyslu, s přední výrobou rakví a hraček, a dále i odvětví strojírenského průmyslu. Avšak důsledek válečných let doprovázený následnými změnami politické situace způsobil útlum tradiční průmyslové výroby a s ním i omezení pracovních

příležitostí doprovázené odlivem obyvatel. Dnes se spíše již postindustriální město snaží rozvíjet v oblasti terciérní sféry. Vzdaluje se od pozůstatků tradiční průmyslové výroby a přeorientovává se do oblasti obchodu a služeb. Má vysoký podíl obyvatel zaměstnaných ve státní a veřejné sféře, dále v oblasti školství a zdravotnictví. Ekonomickým přínosem je i velký počet místních živnostníků a malých podnikatelů.

Budou-li Semily v blízké budoucnosti propagovat své území v kontextu s širším okolím, pak mají možnost získat větší zájem v očích turistů. Z hlediska poměrně výhodné geografické polohy, přírodních zajímavostí, dostatku zeleně, vysoké nabídky bydlení, klidné atmosféře, bezpečnosti a rozvoji kulturního vyžití mají co nabídnout, a to nejen turistům, ale i svým obyvatelům. Myslím si, že větší pozornost by měla být věnována vyzvednutí a propagaci historických památek, kterých je ve městě poskrovnu, ale i tak stojí za povšimnutí. Stěžejní problémem města je jeho omezená pracovní nabídka, která způsobuje mechanický úbytek obyvatel, kteří z města emigrují za účelem lepších pracovních příležitostí. Z tohoto důvodu však dochází k navyšování počtu obyvatel v poproduktivním věku. Město tak přichází o mladé generace a celkově stárne. Tento negativní fakt by mohl mít neblahý dopad na ekonomickou budoucnost města, jež díky tomuto faktu obecně ztrácí na významu.

Na závěr dodávám, že v rámci práce jsem se snažila získat co nejvíce kvalitních podkladů o studovaném území a sestavit z nich informačně hodnotnou a zajímavou práci. I nadále se zamýšlím zajímat o studované území a očekávám jeho pozitivní význam.

Seznam literatury

- [1] ČSÚ KR LIBEREC, 2003. *Sčítání lidu, domů a bytů k 1. 3. 2001: základní informace o obcích správního obvodu obce s rozšířenou působností/ Semily* 2003. Liberec: Český statistický úřad, Krajská reprezentace Liberec. ISBN 80-250-0522-4.
- [2] DEMEK, J., a kol., 2006. *Zeměpisný lexikon ČR. Hory a nížiny*. 2. vyd. Brno: OAPK ČR. ISBN 80-86064-99-9.
- [3] DISMAN, M., 2002. *Jak se vyrábí sociologická znalost*. 3. vyd. Praha: Karolinum. ISBN 80-246-0139-7
- [4] CULEK, M., a kol., 2005. *Biogeografické členění České republiky II. díl*. Praha: AOPK ČR. ISBN 80-86064-82-4.
- [5] CHÁB, J. et al., 2008. *Stručná geologie Českého masivu a jeho karbonského a permského pokryvu*. 1. vyd. Praha: Česká geologická služba. ISBN 978-80-7075-703-1.
- [6] JAKL, M., JAKUBEC, P., aj., 2004. *Historie a současnost podnikání na Jilemnicku, Semilsku a Turnovsku*. 1. vyd. Žehušice: Městské knihy. ISBN 80-86699-18-8.
- [7] KNOX P., PINCH S., 2009. *Urban Social Geography – An Introduction*. 6th ed. Prentice Hall: Harlow. ISBN-10: 0273717634.
- [8] KUBÁT, M., FEYFAR, Z., 1984. *Semilsko*. 1. vyd. Hradec Králové: Kruh.
- [9] KÜHN P., 2006. *Geologické zajímavosti Libereckého kraje*. 1. vyd. Liberec: Liberecký kraj, resort rozvoje venkova, zemědělství, životního prostředí a informatiky. ISBN 80-239-6366-X.
- [10] MIZERA, F., 1997. *Paměti města Semil a okolí*. 2. vyd. Semily: Město.
- [11] MODRÝ M., SÝKOROVÁ J., 2004. *Maloplošná chráněná území Libereckého kraje*. 1. vyd. Liberec: Liberecký kraj, resort rozvoje venkova, zemědělství, životního prostředí a informatiky.
- [12] NAVRÁTIL, I., JAKUBEC, P., 2010. *Semilsko*. 1. vyd. Praha a Litomyšl: Paseka. 978-80-7432-054-5.
- [13] PACIONE M., 2009: *Urban Geography: A Global Perspective*. London: Routledge. ISBN-10: 0415462029.
- [14] PROKEŠ, M., aj., 2010. *Semily*. 2. vyd. Semily: Město Semily. ISBN 978-80-904672-1-7.
- [16] *Strategický plán: Program rozvoje města Semily na období 2012 - 2020*, 2012. Ústí nad Labem: SPF Group.
- [16] *Územní plán Semily*, 2010.
- [17] VLČEK V., a kol., 1984. *Zeměpisný lexikon ČSR: Vodní toky a nádrže*. 1. vyd. Praha.: Academia.

[18] VOTOČEK, V., 1992. *Semily ve stručném přehledu*. 1. vyd. Semily: Státní okresní archiv.

Internetové zdroje

[19] *Agentura ochrany příroda a krajiny ČR: Nature 2000* [online]. 30. 6. 2007 [vid. 17. 6. 2012]. Natura 2000, Odborné podklady, Evropsky významné lokality, Seznam stanovišť, Údolí Jizery a Kamenice. Dostupné z: [http://www.nature.cz/natura2000-](http://www.nature.cz/natura2000-design3/web_lokalita.php?cast=1805&akce=karta&id=1000071075)

[design3/web_lokalita.php?cast=1805&akce=karta&id=1000071075](http://www.nature.cz/natura2000-design3/web_lokalita.php?cast=1805&akce=karta&id=1000071075)

[20] *Agentura ochrany příroda a krajiny ČR: Nature 2000* [online]. 30. 6. 2007 [vid. 17. 6.

2012]. Památné stromy, Semily. Dostupné z:

<http://drusop.nature.cz/ost/chrobjekty/pstromy/index.php?frame>

[21] *AXL, akciová společnost, Semily* [online]. 2012 [vid. 17. 6. 2012]. O společnosti. Dostupné z:

<http://www.axl.cz/o-spolecnosti.htm>

[22] BLÁHA, J., D., 2009. *Mentální mapy* [online]. [vid. 17. 6. 2012]. Dostupné z:

<http://www.jackdaniel.cz/mentmap/ukazky-map>

[22] *Český statistický úřad* [online]. 2012 [vid. 17. 6. 2012]. Databáze demografických údajů za

obce ČR. Dostupné z: http://www.czso.cz/cz/obce_d/index.htm

[23] *Český statistický úřad* [online]. 2012 [vid. 17. 6. 2012]. Sčítání lidu, domů, bytů 2001.

Dostupné z: <http://www.czso.cz/sldb/sldb2001.nsf/obce/576964?OpenDocument>

[24] *Geopark Český ráj* [online]. 23. 3. 2006 [vid. 17. 6. 2012]. Geopark Český ráj. Dostupné

z: <http://www.geoparkceskyraj.cz/redakce/index.php?clanek=7549&lanG=cs&xuser=&slozka=7536&xsekce=7538>

[25] *Heraldická terminologická konvence* [online]. [vid. 17. 6. 2012]. Obecní znaky a jejich

konstituování, Semily. Dostupné z: <http://www.heraldika-terminologie.cz/stranka-okres-semily-1990-2006-32>

[26] *Hybler textil, s.r.o.* [online]. [vid. 17. 6. 2012]. Informace. Dostupné z:

<http://www.hybler.cz/1709-o-nas.html>

[27] *JVS – Semilská pekárna* [online]. 2010 [vid. 17. 6. 2012]. O společnosti. Dostupné z:

<http://www.jvs-semilskapekarna.cz/o-spolecnosti>

[28] *Liberecký kraj* [online]. 2011 [vid. 17. 6. 2012]. Zajímavosti a cíle, Technické památky.

Dostupné z: <http://www.liberecky-kraj.cz/redakce/index.php?xuser=&lanG=cs&dr=5666>

[29] *Mapy životního prostředí: Liberecký kraj* [online]. 2012 [vid. 17. 6. 2012]. Povodňový portál,

Dokumenty, Hydrologická data. Dostupné z: [http://maps.kraj-](http://maps.kraj-lbc.cz/mapserv/dpp/dokumenty/hydrologie.htm)

[lbc.cz/mapserv/dpp/dokumenty/hydrologie.htm](http://maps.kraj-lbc.cz/mapserv/dpp/dokumenty/hydrologie.htm)

- [30]*Nemocnice v Semilech* [online]. [vid. 17. 6. 2012]. Nemocnice, Foto. Dostupné z: <http://www.nemsem.cz/nemocnice/foto/category/17-nasenemocnice>
- [31]*Nemocnice v Semilech* [online]. [vid. 17. 6. 2012]. Nemocnice, O nás. Dostupné z: <http://www.nemsem.cz/nemocnice/onas>
- [32]*Polyform* [online]. 2012 [vid. 17. 6. 2012]. Úvodní strana. Dostupné z: <http://www.polyform.cz/>
- [33]*Semily* [online]. 2010 [vid. 17. 6. 2012]. Město Semily, Občan, Základní informace. Dostupné z: <http://www.semily.cz/cz/obcan/mesto-semily/>
- [34]*Semily* [online]. 2010 [vid. 17. 6. 2012.]. Občan, Rozvoj města. Dostupné z: <http://www.semily.cz/cz/obcan/zpravodajstvi/aktualne/semily-setri-na-energiich/>
- [35]*Semily* [online]. 2010 [vid. 17. 6. 2012.]. Občan, Sociální péče. Dostupné z: <http://www.semily.cz/cz/obcan/socialni-pece/>
- [36]*Semily* [online]. 2010 [vid. 17. 6. 2012.]. Občan, Územní plánování, Územní plán. Dostupné z: <http://www.semily.cz/cz/obcan/uzemni-planovani/uzemni-plan-semily/>
- [37]*Semily* [online]. 2010 [vid. 17. 6. 2012.]. Turista, Semily a okolí, Palackého sady. Dostupné z: <http://www.semily.cz/cz/turista/semily-a-okoli/semily-a-okoli/palackeho-sady/>
- [38]*Tiskárna Glos Semily s.r.o.* [online]. 2012 [vid. 17. 6. 2012]. O nás, Historie. Dostupné z: <http://www.glos.cz/o-nas>
- [39]*Unistroj s.r.o.* [online]. [vid. 17. 6. 2012]. O firmě. Dostupné z: <http://www.unistroj.com/cz/index.htm>

Mapy

- [40]QUITT, E., 1975. *Mapa klimatických oblastí ČSR*. [1:500 000]. Brno: Geografický ústav.
- [41]AOPK ČR, 2005. *Půdní mapa ČR. List 03-041, Semily*. [Edice Půdní mapa ČR 1:50 000. 1:50 000]

Seznam obrázků

Obrázek 1: Poloha Semil v rámci Libereckého kraje	15
Obrázek 2: Katastrální území obce Semily	16
Obrázek 3: Vymezení ORP Semily	17
Obrázek 4: Geologická mapa obce Semily	21
Obrázek 5: Údolí Jizery mezi Semilami a Bítouhovem	28
Obrázek 6: Znak města Semily	36
Obrázek 7: Prapor města Semily	37
Obrázek 8: Městská nemocnice Semily.....	44
Obrázek 9: Areál podniku AXL a.s.	52
Obrázek 10: Hybler textil s.r.o.	53
Obrázek 11: Objekt tiskárny Glos.....	55
Obrázek 12: Revitalizace sídliště Řeky	62
Obrázek 13: Mentální mapa - respondent 1	87
Obrázek 14: Mentální mapa - respondent 2	88
Obrázek 15: Mentální mapa - respondent 3	89

Seznam grafů

Graf 1: Demografické údaje o osobě respondenta	75
Graf 2: Dojíždka za prací/ studiem do měst (obcí).....	77
Graf 3: Hodnocení, preferování nákupů, kvantita/ kvalita	78
Graf 4: Cílová nákupní města	79
Graf 5: Návrhy na využití brownfields a greenfields	81
Graf 6: Jmenované přírodní dominanty	82
Graf 7: Jmenované kulturní dominanty	83
Graf 8: Budoucí život v Semilech.....	84

Seznam tabulek

Tabulka 1: Geomorfologické jednotky katastrálního území města Semily.....	23
Tabulka 2: Vývoj počtu obyvatel	39
Tabulka 3: Věková struktura obyvatel v Semilech	40
Tabulka 4: Věková struktura obyvatel v Semilech - dle pohlaví a věku	40
Tabulka 5: Pohyb obyvatelstva v Semilech	41
Tabulka 6: Obyvatelstvo podle dosaženého stupně vzdělání v roce 2001	43
Tabulka 7: Podnikatelské subjekty na území města Semily v roce 2010	51
Tabulka 8: Semily - ekonomické subjekty s 50 a více zaměstnanci v r. 2010.....	56
Tabulka 9: Přehled vývoje počtu obyvatel a domů dle výsledků sčítání od r. 1869	60
Tabulka 10: Počet pracujících/ studujících v Semilech	76
Tabulka 11: Počet vyjíždějících za prací/ studiem do jiného města (obce)	76

Tabulka 12: Hodnocení nabídky zboží v Semilech	79
Tabulka 13: Vyjíždka do měst za účelem nákupu	79
Tabulka 14: Návrhy na využití brownfields a greenfields	80
Tabulka 15: Přehled jmenovaných kulturních dominant Semil	83